ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Година XXIII — Број 493
Субота, 10. јун 1961.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

НЕСАВЕСНЕ НОЋОБДИЈЕ

У јужноамеричким државама постојала је у 17. веку нарочита казна за несавесне ноћобдије. Ако би каквог ноћног чувара ухватили да спава на дужно-

сти, кажњавали су га на тај начин што би сутрадан морао у кошуљи за спавање и с постељом привезаном на леђа да обиђе читав град и да сваког сата три пута дуне у рог.

ЛАЖНЕ ЕГИПАТСКЕ КОЦКЕ

У музеју у Чикагу чувају се мале коцке за бацање, исте онакве какве се данас употребљавају у разним дечјим играма као што је то, на пример „Не љути се човече", које су нађене у старим египатским гробницама. Занимљиво је да те коцке кад се баце падну тако да увек показују 2 и 5, што доказује да су Египћани не само знали за хазардне игре, већ и да су спретно варали у игри.

ВЕШТИ БРИЈАЧИ

Сви мушкарци у племену Инка у старом Перуу морали су бити брижљиво обријани. Браде су смели да носе само свештеници. Мада

су Инки већ знали за веома оштре бријаче, од обичних бербера били су много више цењени мајстори који су без сапуна и бријача за неколико минута одстрањивали сваку длачицу с браде помоћу нарочитог „крема" од лоја с додатком креча.

НАЈВЕЋА КРАЂА УМЕТНИЧКИХ ДЕЛА

Те ноћи између 17. и 18. фебруара 1961. званична мрежа телекомуникација између Европе и Америке била је толико оптерећена као да је на помолу неки нови велики рат. Шифроване депеше „летеле“ су између Париза, Рима, Лондона, Бона и Вашингтона. Пред зору се умешала и Москва. Интерпол у Паризу био је у непосредној вези са совјетском полицијом и Скотланд јардом. Затим су на разним странама извршени претреси и хапшења. На железничкој станици у Луцерну, у Швајцарској, заплењени су сандуци са драгоценостима. Ухапшени су неки трговци уметничким сликама у Немачкој. То је био само почетак полицијске акције која је обухватила неколико држава и она је још у току. А све зато што је пронађен један део тајног списка Курта фон Бера.

Пруски пуковник, барон Курт фон Бер, био је Хитлеров представник у Француској за време другог светског рата. Имао је специјалну мисију: конфискацију уметничких дела у Европи за рачун шефова националсоцијалистичке странке. Четрнаестог јула 1944. барон Курт фон Бер послао је извештај својим шефовима да је запленио: 10.890 слика, акварела и цртежа, 6.840 минијатура и манускрипата; 5825 уметничких предмета од порцелана, бронзе и драгог камења; 583 таписерије, тепиха и чипке; 1286 археолошких предмета са далеког истока; 259 античких скулптура, ваза и украса.

Почетком августа 1945. савезнички официри су нашли пуковника у породичном замку у северном Бамбергу. Дали су му сат времена да се припреми пре но што пође у затвор. Курт фон Бер искористио је тај сат да са супругом на миру испије једну боцу шампања из 1918. године. Али, он је у чашу неопажено ставио цијанкали.. Његове последње речи биле су:

— Кад један фон Бер узима отров не ставља га у било шта.

Овај злочинац је својевремено саставио списак тајних скровишта у којима се налазе опљачкана уметничка дела. Дупликат списка имао је само један човек, један мајор СС трупа који је уочи хапшења испалио себи куршум у слепоочницу. Та два човека била су саучесници највеће крађе уметничких предмета у историји човечанства.

Тајна Тилерија

На дан 27. маја 1943. висок стуб дима уздизао се из чувеног париског парка Тилерије. Према личном наређењу Розенберга и Хитлера, 600 слика модерних аутора бачено је на ломачу. Одабирао их је лично Розенберг у француским јавним и приватним галеријама, а требало је да се спале зато што су „неморалне“. Било је ту дела од Мироа, Пикабије, Сизан Валадон, Клеа, Ернста, Кислинга, Пикасоа и других. Догодило се оно што нису претпостављали ни Хитлер ни Розенберг: преко 200 слика замењено је копијама тако да су оригинали однети у један тајни ратни трезор.

Скровиште се прво налазило у Чехословачкој, и над њим је бдео лично Мартин Борман, а потом су их разнели нацистички прваци. Већина слика налази се данас код притајених хитлероваца који њима тајно тргују. Добар део уметничких предмета покрадених у Западној Европи пронађен је и враћен, али из других галерија и приватних збирки предмети углавном нису откривени.

Музеји у САД

У Сједињеним Америчким Државама постоје богати људи који имају приватне уметничке збирке и нико њих не може да види. Само у једном таквом „музеју“ налазило се око 200 Реноарових, 100 Сезанових, 80 Матисових и 30 Пикасових слика сем Тицијанових, Гојиних, Рубенсових и Јеронима Боша. Пошто је саможиви власник ове збирке умро 1955. власти су наредиле да се врата његове куће отворе публици и тада је установљено да он до ових предмета није дошао преко нацистичких агената. Али, у САД често стижу кофери са дуплим дном у којима се налазе кријумчарене уметничке слике из Европе.

Поставља се питање: колико је слика из склоништа хитлероваца прешло океан и докле ће остати скривене? Постоји још једно питање: колика је вредност слика, скулптура и разних других уметничких предмета који се као украдени налазе код данашњих притајених присталица нацизма? Вероватно на стотине милијарди динара. Тешко је дати одређену цифру, јер су путеви црне берзе уметничких предмета добро прикривени. Али према ономе што полиција с времена на време открије, може се рећи да је вредност баснословна.

У САД је недавно откривена једна банда чији је „специјалитет“ тајно продавање слика Ернста Лудвига Киршнера. Тај немачки сликар, прогањан од нациста, извршио је самоубиство 1938, у 58. години живота. Шест стотина тридесет девет његових слика конфисковано је 1937. у немачким музејима, али су убрзо после тога ишчезле. Нацисти, који су штитили немачки народ од „неморалног“ Киршнера, не воде рачуна о тој његовој особини када је у питању шпекулација, него тргују делима овог значајног немачког експресионисте и продају их у САД за по 5 или 6 милиона долара.

Интерпол у акцији

Фебруара ове године, после толико трагања за несталим уметничким делима, Интерполу је пао у руке непотпун списак украдених слика и предмета. Било је назначено и неколико тајних скровишта у Швајцарској, специјално у Луцерну, у који су нацисти доносили опљачкану туђу имовину.

Чим су швајцарски трговци осетили да је Интерпол нешто открио, пожурили су да предмете пребаце у нова скровишта. Сандуци са железничке станице у Луцерну, адресирани на мала предузећа за сеобу намештаја, пребачени су у Лондон, Малме и Копенхаген. Слике је требало тамо подићи једноставним показивањем признанице која је издата на железничкој станици у Луцерну. Дела су била сакривена у Швајцарској 15 година и чекала су „боље“ дане, тј. повољнију прилику да се за скупе паре продаду неупућеном или дискретном милионеру.

Имена уметника и њихових дела за којима се трага држе се у великој тајности. Јер ко ода такво дело сматра се саучесником Интерпола. После тога је тешко продати слику. Интерпол такође има разлоге што списак, уколико му је познат, чува само за себе.

Пре извесног времена, један бивши истражитељ гестапоа у Француској за време другог светског рата, умало није платио главом. Наиме, он је као гестаповац у Лиону радио за савезничку шпијунажу а после рата настанио се у западном Берлину где се одао трагању за конфискованим уметничким делима у Европи. Трговци црне берзе слика украли су га на улици да би му се осветили, али полиција је стигла отмичаре и ослободила несуђену жртву. Међутим, два швајцарска препродавца крадених предмета из европских музеја и галерија настрадала су од руке отмичара. Један је изгубио живот 1959. други 1960, зато што нису умели да чувају тајну.

Ипак је шира јавност сазнала за неколико слика које су нацисти украли а које још нису пронађене. То су: Лов на лавове од Рубенса, Ветрењача одРојсдела, Младић са псом од Веласкеза, Ентеријер од Тенијеа, Руже од Фантен-Латура, Љиљан и руже од Фантен-Латура, Буђење природе од Фрагонара и две слике Бушеа: Пастир и Берба грожђа.

Ripley Веровали или не!

ЏЕМС КРИЧТОН
(1560 - 1585)
ИЗ ШКОТСКЕ
ПОЗАБИО СЕ КАД ЈЕ ИМАО 15 ГОДИНА ПРЕД 40 ПРОФЕСОРА КОЛЕЖА НАВАР У ПАРИЗУ И НА СВА ПИТАЊА ОДГОВАРАО ЈЕ НАИЗМЕНИЧНО НА 13 РАЗНИХ ЈЕЗИКА!

БИТКА КОД НАВАРИНА

ЈЕДНА ОД НАЈВАЖНИЈИХ ПОМОРСКИХ БИТАКА У ИСТОРИЈИ ПОЧЕЛА ЈЕ КАО МИРОЉУБИВА ДИПЛОМАТСКА МИСИЈА У КОЈОЈ СУ 23 БРИТАНСКА, ФРАНЦУСКА И РУСКА БРОДА УПЛОВИЛА У МАЛИ ЗАЛИВ НАВАРИНО ГДЕ СЕ НАЛАЗИЛО 80 ТУРСКИХ И ЕГИПАТСКИХ БРОДОВА — ДА БИ ПОТПИСАЛИ ПРИМИРЈЕ!

ЈЕДАН НЕРВОЗАН ТУРСКИ МОРНАР ОПАЛИО ЈЕ ИЗ ПУШКЕ И ТАНЕ ЈЕ ПОГОДИЛО ЈЕДНОГ ЕНГЛЕЗА ТАКО ЈЕ ПОЧЕЛА ТРОЧАСОВНА БИТКА У КОЈОЈ СУ ТУРСКА И ЕГИПАТСКА ФЛОТА БИЛЕ УНИШТЕНЕ

ДЕСЕТОПЕГЕ ЈАБУКЕ

У МНОГИМ КРАЈЕВИМА ЕНГЛЕСКЕ РАСТУ ЈАБУКЕ КОЈЕ КАД СЕ РАСПОЛУТЕ ИМАЈУ НА ПРЕСЕКУ 10 ЦРВЕНИХ ПЕГА

КРИВУ КУЛУ У ДАУСЕНАУ-У
(НЕМАЧКА)
САГРАДИО ЈЕ ЈЕДАН МЛАДИЋ КАД ЈЕ ОТАЦ ЊЕГОВЕ ДЕВОЈКЕ РЕКАО ДА ЋЕ ПРИСТАТИ НА ЊИХОВ БРАК САМО АКО БУДУЋИ МЛАДОЖЕЊА САГРАДИ КРИВИ ТОРАЊ

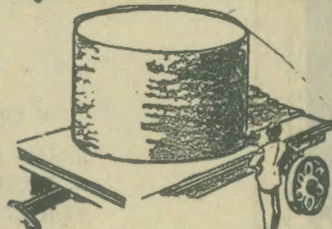

ЏИНОВСКИ СИР

КАНАДСКИ ПРОИЗВОЂАЧИ СИРА НАЧИНИЛИ СУ ЗА МЕЂУНАРОДНУ ИЗЛОЖБУ ОДРЖАНУ 1890 ГОДИНЕ ОГРОМАН КОТУР СИРА ТЕЖАК 10 000 КИЛОГРАМА ЗА КОЈИ ИМ ЈЕ БИЛО ПОТРЕБНО 126. 500 ЛИТАРА МЛЕКА

© 1961. King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

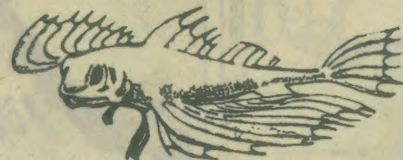

ОВА МАЛА МОРСКА РИБА (TRIGLA) МОЖЕ ДА ПЛИВА ЛЕТИ И ХОДА

ВИСЕЋИ КВАРТ У ПАРИЗУ

Група француских архитеката и урбаниста завршила је пројект који ће, ако се оствари, дати западном делу Париза потпуно модеран изглед, као што га, на пример, има модерни Бразил. Стручњаци су замислили веома простран бетонско узвишење на стубовима на коме ће се зидати вишеспратне зграде. Док ће се испод платформе укрштати многобројни путеви, на њој ће се подићи зграде за становање и за канцеларије од 6 до 12 спратова. Оне ће имати своје вртове и један заједнички парк. Предвиђено је 5.000 станова за 15.000 особа. У 20 великих грађевина од по 25 спратова радиће 30.000 службеника разних установа и предузећа.

РОБОТ ИГРАЧКА

Робот-играчку малишани могу потпуно да расклопе и поново лако да саставе. Кад се навије, робот хода, виче, са-

вија руке, звони и покреће вилице. Провидни точкови и пластично тело откривају обојене зупчанике у покрету.

СТАМБЕНА КРИЗА ЗА ПАПАГАЈЕ

Амерички орнитолог Мак Кинли дао је научно објашњење зашто су папагаји сасвим ишчезли из државе Каролине, мада их је пре једног столећа било много. Могло би се помислити да су узрок овој појави ловци, међутим, папагаји су жртва пчела и несташице „станова".

Папагаји се гнезде у шупљим деблима у којима налазе склониште и пчеле које су пренете из Европе. Да би дошли до меда, досељеници су обарали дебла и птице су постепено ишчезавале. За последњих 20 година „стамбени" проблем је постао толико озбиљан да су папагаји у Каролини готово ишчезли.

»ПАТУЉАК«

Најмањи пријемник-транзистор произведен у Немачкој, израдила је једна фирма у Нирнбергу. Нови апарат, назван „солоби" није већи од две кутије шибица кад стоје једна поред друге. Тежак је 145 грама заједно са батеријом, а снабдевен је и гласноговорником од 41 милиметра у пречнику. Коштаће око 96 марака.

МУЗИЧКИ КИШОБРАН

Постоје кишобрани са уграђеним малим радио-апаратом и транзистором. За време кишних дана сопственик кад отвори амрел може да слуша вести или музику и да му буде пријатно иако је влага.

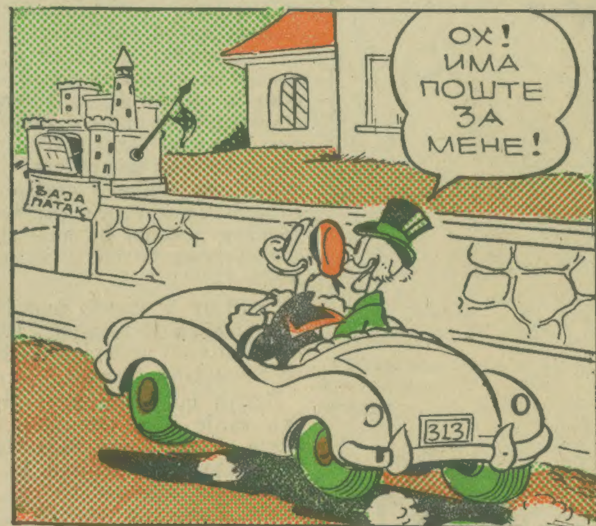

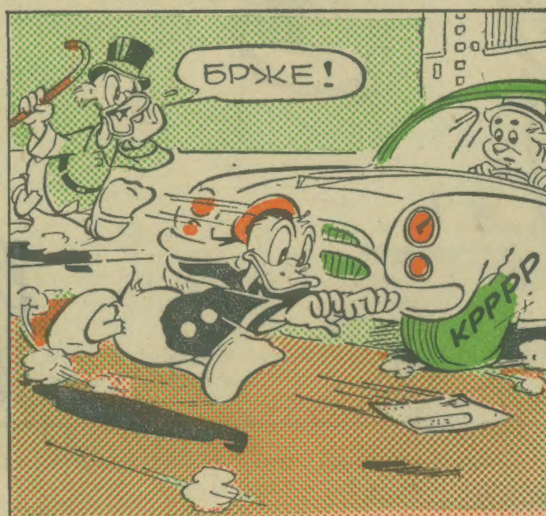

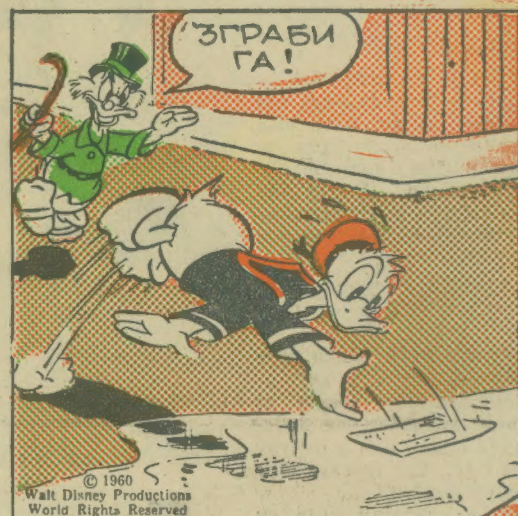

УГРОЖАВА

Језеро дугачко 280 километара, које зајажује огромна брана код Кариба, на Замбези у Родезији, и које је начињено 1959. године, данас угрожава један опасан непријатељ — водени папрат.

КАД ТРЕБА ПИТИ КАФУ

Према једном холандском стручњаку није свеједно колико је топла црна кафа у тренутку кад је пијемо. Он каже да пре додавања шећера треба да има 74 степена, а после додавања 73 степена. Ако је топлија или хладнија од назначене температуре њен укус неће бити најбољи. Само се поставља питање: како да знамо колико је кафа топла?

»Пакао« постоји

Недавно је званично одобрено да се једно село у америчкој држави Мичиген назове Пакао. На географској карти тог подручја као и на свим документима биће ускоро уписано његово име.

*

На глечеру...

Први аеродром на свету који ће се налазити на једном планинском глечеру биће ускоро пуштен у саобраћај. Налази се у Швајцарској, на 3.000 метара надморске висине.

*

Помоћу ископина

У Келну, приликом земљаних радова у близини цркве Свети Пантелеон пронађени су остаци једне римске виле и њен подрум. Помоћу ископина се установило да је ова римска вила била разорена 355. године када су Франци освајали територију где је подигнут Келн.

МАСКА КОЈА УСПАВЉУЈЕ

У Совјетском Савезу је израђен јединствен електрични апарат који служи за успављивање. Овај апарат-маска био је изложен на сајму у Утрехту. За сада није предвиђено да се њиме користе појединци већ пацијенти у болницама. Уместо дрога за спавање њима ће се стављати маска за успављивање.

Тамо где је Зевс грмео

За старе Грке антички Олимп је био стециште богова. Данашњи Грци — који знају да је његов врх висок 2.885 метара, спремају нову сензацију: на месту где је Зевс грмео саградиће се нова астрономска опсерваторија.

Господари шуме

Сам ћу поћи у шуму — рече дечак — и довешћу поново у логор неповређеног слона.

— Слон је врло опасан — рече Бурманац, шеф логора за слонове. — Као осамљеник је подивљао и већ је убио десет људи. Уосталом, ми се спремамо да идуће недеље пођемо у лов на њега.

Бурманац је јео пиринач који се пушио на једном листу дивље банане а онда пробуши један свеж кокосов орах из кога потече млеко и настави:

— Занима ме ко си ти да би смео тако да говориш... само један обичан чистач логора. Откуд ти та помисао да пођеш по најстрашнијег слона који је, откако су Јапанци освојили нашу земљу, још и подивљао.

Кривоноги дечак, за кога се није тачно знало колико има година — десет, дванаест или четрнаест, рођен је у џунгли, али због слабе исхране остао је кржљав. Поред свега имао је миран и достојанствен изглед. Пошто је саслушао шефа, он окрену ка њему своје плаве очи и рече:

— Ја сам Џабо, син Маунг Шит Поа, познатог слонара у логору. „Шви Ка" је био његов слон, и са њим је он живео у пријатељству. Други човек га никад није ни водио. Пре него што сам ја умео да ходам он ме је носио на леђима.

Бурманац Маунг Дас, иако се кришом насмеја, хтео је да као шеф логора буде строг како би што боље представљао власт. Џабо га се прибојавао.

— Нама је Ка потребан — рече Дас. — У току рата изгубили смо много животиња и данас нема ко да превози дрво из џунгле, а то штети нашој трговини. Ка је био наш највећи и најјачи слон. Уосталом он је обележен знаком нашег логора.

— То значи, бескорисно се мој отац жртвовао — рече Џабо.

Сви су у логору знали причу о Маунг Шит Поу, који је када су Јапанци почели да сакупљају дивне кљове дебелокожаца одвео Каа у џунглу и спасао га, али је сам због тога био стрељан.

— Па, и сви они који су пошли да прате Каа били су побијени.

— Знам, али ја сам син мог оца, месо његовог меса, и све што носим припадало је њему. Ка ће осетити мирис свог ранијег спасиоца.

— Вараш се, гониће те док те не убије.

— Али, ја знам речи које му је говорио мој отац.

— Џабо, је ли у питању награда од 300 рупија?

— Не, на њу нисам ни мислио.

— Зашто си онда овде?

— Хтео бих да ми дате мало опијума.

— Ти се надаш да ћеш огромног Шви Ка ухватити помоћу неколико куглица опијума?

Дечак је ћутао и цртао неке фигуре ногом по песку. Маунг Дас додаде:

— Можеш да пођеш идуће недеље са осталима.

— Али...

— Џабо, доста!

Још те исте вечери Џабо је украо опијум и брижљиво га везао у крај своје сукњице. За јело је понео мало пиринча који ће морати у току пута да кваси и једе пошто ватру не сме да ложи, да га не би открили.

Ближио се огромним шумама тика у Бурми. Прво је ишао полако а затим се трчећи упутио ка долини у којој је недавно виђен Ка. Ишао је све дубље, бос, наћулених ушију, не водећи рачуна о шибљу које га је требало по босим ногама.

Размишљао је о томе како слон тражи храну кад поново подивља.

Џабо је провео ноћ на рачви једног дрвета. Уморан, брзо је заспао иако су ноћне птице кричале а дивље свиње гроктале испод дрвета на коме се налазио.

Пробудила га је свежина праскозорја. Кроз маглу су се пробијали златасти зраци сунца. Мајмуни су почели да се спуштају низ дрвеће грабећи ка свежој води. Испод њега се пружила широка долина са богатим зеленилом, бамбусима и високом густом травом. На таквим местима се скупљају слонови. То је такозвана дивља долина, коју воле „господари шуме". Ту не допире бука дрвосеча и њихових секира, а долазе и слонови из домаћих логора. Џабо је то знао.

Ка је као осамљеник постао борбен. И, пошто већ дуго није био у логору, отуђио се од људи. Свестан своје снаге, а уз то разљућен и уплашен од оних који су реметили његову самоћу, он је убио два човека кад су дошли да га врате у логор. Џабо је испитивао долину својим проницљивим очима, пратећи и најмање таласање високе траве јер је очекивао да се ту крије Ка.

Пошто опипа куглице опијума, он се протегли и као мајмун спусти низ дрво па пође право ка реци. На обали су се виделе огромне стопе слона, и Џабо закључи да то морају бити трагови баш његовог Ка.

Пође по свежем трагу и брзо се заустави. Пара која се дизала из бамбусове трске скретала му је пажњу. Чуо је праскање сувих гранчица. Дакле, усамљеник није далеко.

Џабо уђе у хладну воду и преплива реку. На супротној страни попе се опет на највише дрво и опази слона како се ниже од места са кога је запливао слади сочним бамбусом.

Пошто није имао смелости да се врати животињи Џабо викну:

— Шви Ка, дођи овамо! Дођи, Ка!

После неколико тренутака дубоке тишине до Џаба допре звук тупог ударца слонове сурле о земљу, што је значило — узбуну.

Иако још невидљив слон се приближавао спреман да насрне.

— Шви Ка, дођи овамо! — понављао је пријатним гласом Џабо.

На другој страни реке трава је полегла и крцкало грање, док се није појавила једна велика глава. Ка је заиста био огроман. Џабо га је препознао по плавоцрној кожи и црвенилу око сурле и по огромним ушима као и по дугим кљовама које су сијале. Прав и масиван као стена, он је тражио оног ко га је викао испитујући сурлом ваздух.

— Шви Ка, ходи овамо! — дозивао га је Џабо као да пева песмицу чије су речи подсећале на неку успаванку: „Сине оних који једу банане, господару шуме. Краљу слонова. Пријатељу мог оца. Шви Ка, ти си..."

По звуку који је допирао до његових наћулених ушију слон јурну из шипражја преко блатњаве обале, уђе у чисту воду и зашљапа право ка месту одакле је допирао глас.

Џабо се умирио тако да га слон није приметио, иначе би јурнуо на дрво, оборио га једним ударцем и дечко би био здробљен.

Док је слон пролазио испод дрвета, ломећи све што му је стајало на путу, Џабо је успео да види ознаку логора.

Ка се врати у своју долину и пре но што је почео да пасе, за тренутак остаде непомичан, ослушкујући и њушкајући ветар: Џабо је певао своју песму. Желећи без сумње да побегне од упорног гласа дечака он оде даље, а малишан сиђе са дрвета и пође да га прати на извесном одстојању размишљајући о хиљаду потребних предострожности.

Три дана и ноћи остао је у близини Шви Ка, чучећи час на једном час на другом дрвету и стално понављајући монотону песму да би у слоновом мозгу обновио заборављену слику.

Кад му се учинило да је дошао згодан тренутак Џабо одлучи да се приближи слону. Проверио је да ли је у стању да прими ту битку. Остао је миран и непомичан посматрајући строго животињу. Било му је хладно, јер већ дуго није ништа јео. Пред њим је непомично стајао огромни слон усред сатрвене траве и дрвећа, миран као и сви његови преци у прашумама.

Иако му је лупало срце Џабо поче своју песмицу. Шви Ка се полако помери очигледно слушајући дечака.

Лаким покретом дечак откри своје присуство. Ка застаде и тек тада га опази. Уздрхтао, Џабо схвати да је животиња намеравала да га убије. Уперених очију у слона он баци лоптицу опијума на земљу. Ка се, изгледа, двоумио.

На пропланку је владала мучна тишина. Између човека и животиње се створи невидљива нит коју би један уздах или један лист кад пада могао прекинути. Одједном, Ка пође меким кораком напред. Његова сурла нађе лако опијум и принесе га устима, а затим затражи још. Дечак му баци и другу лоптицу.

Упоран до крајности, Џабо се трудио да придобије слона који се лагано љуљао с једне ноге на другу пошто му је љутњу ублажио опијум. Тресао је главу и сурлу усправљао у ваздуху. Малишан је морао, не мичући се, да прикупи сву своју храброст да би му, не спуштајући очи са очију противника, из отворене шаке понудио лоптицу опијума.

Одједном, Ка се приближи дечаку. Сав окупан у зноју, мали је стајао испружене руке.

Сурла прихвати опијум а затим се поново испружи ка њему. Џабо осети топао дах животиње и грубу кожу на свом длану.

— Хмит — била је прва заповест коју је дечак изустио — Хмит — понови.

Ништа се није догодило. Очи слона и очи дечака биле су упрте једне у друге. Ауторитет човека очигледно се супротстављао снази животиње.

У најдубљој тишини — снага је капитулирала — колена слона се савише. Не губећи ни трена, Џабо се попе на његов врат.

На дечаково „Та" животиња устаде. Џабо је осећао својим голим ногама покрете грубе коже са чврстим длакама, сву топлину крви и стварну личност те паметне животиње.

Била је ноћ када су стигли пред логор. Издалека, кроз дрвеће назирала се жмирава светлост и осећао мирис дувана и опори дим ватре.

— Ка, долази Ка! На оружје! — чуо се бат босих ногу по тврдој земљи и звук кад се пуне пушке.

Дечак је размишљао како да скрене на себе пажњу људи а да не узбуди слона. Почео је да певуши своју песмицу. Сви су разумели и — мир је завладао у логору.

Спустивши се низ слонова леђа Џабо га приведе великом дрвету и привеза за њега.

Забацивши сурлу уназад као да жели да заспи Ка показа да се осећа побеђен.

ЗЕМЉА ПАКЛА

На картама португалског морепловца Магелана, начињеним почетком 16. века, пише: „Земља огњева". У сваком случају, то место личи на пакао у коме су заказале састанак све немани света да би што више наудиле људима, животињама и свему што је начинила човекова рука.

Велико троугласто острво на крајњем југу америчког континента наставак је пустих пампи Патагоније, а испод њега, на вратима антарктичког мора, расут је најјужнији архипелаг чије стеновите обале разбијају таласи Пацифика. Поред последњег острва у виду рога, са оштрим ртом, због чега је и названо Рт Хорн, води најтежи поморски пут у свету.

Индијанци су столећима били једини становници Огњене Земље. Они су је звали Кара Кинка. Њени данашњи поседници, Чилеанци и Аргентинци, поделили су је на двоје, од севера према југу, равно као лењиром. Називају је Велико Острво; а велико је колико Данска.

Зашто „Огњена Земља"?

Нигде у свету не постоје такви злокобни називи предела као на њој и око ње: Западне вештице, Источне вештице, Острво туге, Рт неизвесности, Залив узалуд, Пристаниште глади, Фјорд последња нада...

Док су јој се приближавали са пучине, Магелан и његови људи су помислили да ће то бити нов континент. Тог дана, дуж целе обале па чак и на самој пучини видели су се многобројни огњеви. То су, у ствари биле ватре Индијанаца на обали и на пирозима издубљеним у старим деблима.

Осим траве на пампама нема друге вегетације; нигде једног дрвета. Људи су веома ретки, али је оваца на стотине хиљада. Пастири су на коњу, јер нема тога који би пешке укротио ова стада. У прашини која се подиже иза копита њихових коња јури чопор овчарских паса. Овде се стада не воде у торове изузев једанпут годишње: децембра и јануара, тј. усред лета кад се овцама стриже руно.

Борба за живот

Али, на дивљем масиву Кордиљера има још мање људи. Тамо се не усуђују да живе ни сами Индијанци а на целој Огњеној Земљи постоји само неколико планинских ранчева.

На Огњеној Земљи данас нема више злата. Наместо неколико хиљада Индијанаца, за последњих 350 година остало их је свега тридесетак Јагана а на удаљеним отоцима архипелага два до три Она.

Ко прокрстари огњеним архипелагом мора да занеми опчињен његовом чудном лепотом. Планине и долине напросто су измрцварене сталним ветром а из водопада у море се сурвава хладна вода отопљених глечера. Тек ту, на боковима Кордиљера и на крајњем југу архипелага, налазе се невиђене шуме. Свуда у стенама где корен може да се задржи заквачили су се за падине и, уздигли антарктички храстови и букве. Под ударима нечувеног ветра они воде џиновску борбу да се одрже у животу. Живећи од хумуса створеног распадањем својих умрлих суседа стабла уздижу гране сличне пламеним језицима. То су велике али болесне шуме које брзо ишчезавају, јер их људи неодговорно пустоше. Раније Индијанци да би заложили дневну ватру, данас Чилеанци и Аргентинци, да би утрли нове површине за пашу стадима, спалили су милионе тих стабала.

ЗРНА ЗНАЊА

Прва замисао, прва концепција је увек најприроднија и најбоља. Разум се може преварити, али осећање никад. — Роберт Шуман.

Искуство је као сунце. Под њим плодови зру а лишће опада. — Салвадор Дали.

Како ће други да чувају нашу тајну кад је сами нисмо сачували.

Ако човек не налази свој мир у себи, узалуд ће га тражит друге.

Страсти су само разни ступњеви топлоте и хладноће крви. — Ла Рошфуко.

Жалим прошлост, надам се у будућност, незадовољан сам садашњошћу — то је мој живот. — Петар Илић Чајковски.

Живот је кратак, уметност је дугог, а повољна прилика кратког века, искуство је варљиво, а праведан суд тежак. — Грчка пословица.

Највећа непогода често почиње баш кад започне жетва. — Италијанска пословица.

Да би се капљице воде одржале, треба да се здруже у океан. — Индијска пословица.

„ИНЖЕЊЕР ИДЕЈА“

КРАЉ АМЕРИЧКЕ РЕКЛАМЕ СТЕНЛИ АРНОЛД ПО ЦЕО ДАН РАЗМИШЉА О НАЧИНИМА КОЈИ ЋЕ ЗАГОЛИЦАТИ МАШТУ ПОТРОШАЧА И ПОКРЕНУТИ ИХ НА КУПОВИНУ. — КОНКУРС ЧИЈИ ЈЕ ДОБИТНИК ПРИМИО КАДУ ПУНУ ДОЛАРА. — ТРКА ЗА ЗАКОПАНИМ БЛАГОМ НА ПУСТОМ ОСТРВУ. — ГРУДВАЊЕ ЗИМСКИМ СНЕГОМ НА ТЕМПЕРАТУРИ ОД 40 СТЕПЕНИ ИЗНАД НУЛЕ. — ЖЕЛИТЕ ЛИ ЖИВЕТИ МЕСЕЦ ДАНА „ВИСОКИМ“ ЖИВОТОМ?

ДЕЛЕЋИ ГРУДВЕ СНЕГА ЛЕТИ И ОРГАНИЗУЈУЋИ ПОТЕРУ ЗА БЛАГОМ, СТЕНЛИ АРНОЛД СТЕКАО ЈЕ БОГАТСТВО

Амерички град Кливленд у држави Охајо одавно није доживео снежну буру као једног мартовског дана 1954. године. Улице су биле посуте а радње празне.

Четрдесетогодишњи потпредседник трговине са 15 великих магазина Стенли Арнолд — чупао је косу. У главној продавници целог дана није се појавио ниједан купац. Позвао је телефоном и осталих 14 филијала. Свуда исто. Преко 1.000 продавачица и службеника седели су скрштених руку а касе су биле празне.

Велике табле фирме „Изабери и плати“ клатиле су се тужно на ветру. Изненада је Стенлију пала на ум мисао да искористи радну снагу толиких радника и службеника. Њихове вредне руке ће од „сировине“ коју је природа тог дана обилато подарила направити поклоне за муштерије у време врелих летњих дана. Телефонирао је свим филијалама, наредио да се затворе продавнице а све особље изаће у двориште или на улице да — прави грудве од снега. Увече је било готово 7.900 белоледених кугли које су упаковане у стотину најлон кеса и остављене до лета у великој хладњачи.

Његов план је био далековид: за време најтоплије недеље у току лета, када жива у термометру не силази испод 40 степени у хладу, фирма „Изабери и плати“ ће организовати велики конкурс продаје својих смрзнутих „производа“. Свака филијала је добила по 500 грудви начињених усред циче зиме, а свaких пет минута, када удари гонг, купац који је на каси баш тог тренутка плаћао добијао је награду од 100 долара и једну ледену грудву. У продавницама је је настала таква гужва да је полиција морала да одржава ред. А пролазници на улицама су били сведоци невиђеног призора: усред лета неколико хиљада добитника организовали су битку снежним грудвама, каква се не види ни по најљућој зими. О догађају се причало недељама а продаја производа трговинске мреже „Изабери и плати“ порасла је за преко 20 одсто.

Стенли Арнолд себе обично назива „инжењер идеја“. У његовој глави ври од духовитих крилатица, имена или наслова, ефектних рекламних парола или замисли о каквом привлачном конкурсу, а највеће америчке фирме нуде му баснословне суме за једну реч или реченицу.

Док је једне вечери у купатилу држао у руци сапун марке Дов, Стенли се сетио како да га рекламира јер се тешко пробијао на тржишту. План је за неколико минута био готов.

„Желите ли да зарадите каду пуну долара?“ гласиће његова рекламна парола. Затим ће се једна када заиста напунити новчаницама од једног или пет долара и закључати у добро обезбеђеној канцеларији фирме која продаје сапуне Дов. У свим осталим продавницама поставиће се у излоге каде пуне сапуна Дов. Учесници конкурса ће имати да погађају колико се долара налази у кади. Онај чија процена буде најприближнија биће проглашен за победника конкурса и добиће заиста каду са њеном садржином — новцем. Друга награда ће бити утешна — од 500 долара, а 200 по 50 долара.

У конкурсу је учествовало близу милион потрошача а продаја сапуна Дов се побољшала за готово 50 одсто.

Једно од најуспелијих Стенлијевих наградних такмичења био је конкурс „Острва блага“, организован 1956. године. Циљ је био — рекламирање пива фирме Пил. Стенлијева идеја је била да се откупи једно острво од два хектара недалеко од Насау у Бахамском архипелагу. Припремљене су награде од велике вредности међу којима једна луксузна енглеска лимузина Хилман, телевизори са сликом у боји, савремене кухиње, монтажне кућице, велики радио-апарати, фрижидери итд. Затим су бонови за ове награде стављени у нарочито касете које су брижљиво закопане на острву. Сваком бону одговарала је авионска карта за двоје Њујорк—Париз и натраг са слетањем на Бахамским острвима.

Свако је могао уз малу уплату да учествује у конкурсу. Двадесетак победника су добили у руке авионску карту за Бахамска острва у потери за срећом и с правом да затим наставе пут за Париз.

Копање је трајало читава три дана. Сваком је припало оно што је било написано на бону сакривеном у касети ако ју је пронашао. Победник на конкурсу постао је власник дивног острвцета, други је добио лимузину, итд. Затим су сви заједно, весели и радосни, отпутовали за Париз баш уочи Нове године. Резултат овог духовито организованог конкурса донео је повећање потрошње пива Пил за 27 одсто.

Један од последњих успелих конкурса по његовој замисли организовала је недавно једна компанија за нафту. Стенли је запазио да свака просечна америчка породица сања о високом стандарду и чезне за удобним животом. Зашто се не би пружио неком Американцу једномесечни живот у кругу његове породице, у најраскошнијем замку Европе?

Његова моћ убеђивања је била довољна да дирекција компаније жртвује милион и по долара за конкурс. У њему је узело учешће преко 2,350.000 лица. Добитник је била једна породица из Оклохаме. Отац, мати и две ћерке су провели месец дана у једном од најраскошнијих европских замкова недалеко од Ментона, на Азурној обали. Имали су на располагању 40 соба са погледом на Средоземно море, око 20 кувара, служавки и друге послуге, два аутомобила и шофере, раскошан басен за купање. Недељама је цела Америка причала о њиховом доживљају а недељни часописи објављивали су илустроване репортаже и чланке.

Комерцијална страна овог конкурса је задовољена: фирма је уложила милион и по а зарадила за годину дана три и по милиона долара више него претходних година!

ИГРАЧКЕ ЗА ВЕЛИКЕ

У Енглеској је све више одраслих особа, већ зрелих људи, који посећују робне куће са дечјим играчкама и тамо проводе читаве сате да би затим стигли кући с рукама пуним пакета и пакетића.

У ствари, читаву Енглеску захватио је талас једне врсте „новог лудовања“: састављања модела и предмета од најразличитијих делова од пластичне материје.

Једна енглеска фирма најављује да ће још ове године пустити на тржиште преко милион и по „гарнитура — кутија — са изврсном пластичном грађом“ за склапање најразличитијих предмета.

Тако ће родитељи моћи сами, својим рукама да саставе војнике из свих епоха, Индијанце, каубоје на коњима, борна кола, тенкове, затим неустрашива три мускетара и све могућне врсте из животињског царства.

Али најтраженији модели су несумњиво лађе, трговачки и ратни бродови и авиони.

НАЂЕНО »ПАРЧЕ« ОКЕАНА

Вест да је пронађено „парче“ океана далеко од сваког океана, привукла је у Норвешку научнике читавог света. На две стотине километара од Осла, у провинцији Телемарк, под слатком водом језера Ток, на дубини од 130 метара, била је откривена „мешина“ са око 7,500.000 кубних метара слане воде океанског порекла. Како се тај „мехур“ сачувао као јединствена целина током хиљадама година и под притиском од десетине атмосфера — показаће даља испитивања

ПО ЗАМИСЛИ ДАЛИЈА

Декор од сапуна и другог „клизавог“ материјала, по замисли ексцентричног сликара Салвадора Далија, биће начињен на позорници у Монаку за свечану представу која ће се одржати августа ове године. Клизава бина предвиђена је за балетску тачку чувене прима-балерине Људмиле Черине, и она се за ову улогу, несумњиво најтежу у њеној каријери, вредно припрема.

ЛЕП РЕКОРД

Леп рекорд су постигла пет пингвина која је амерички биолог Пени пустио на слободу 2000 километара далеко од њихове постојбине: поново су се вратила „пешице“, после девет месеци.

WALT DISNEY 101 ДАЛМАТИНСКИ ПАС

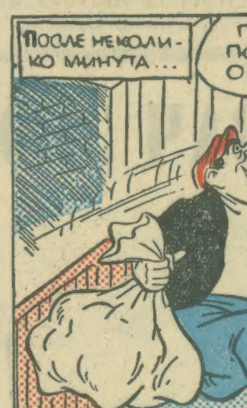

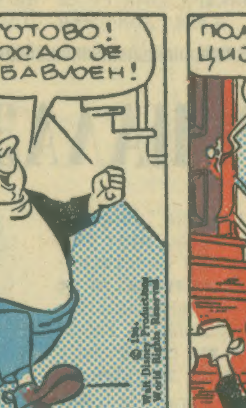

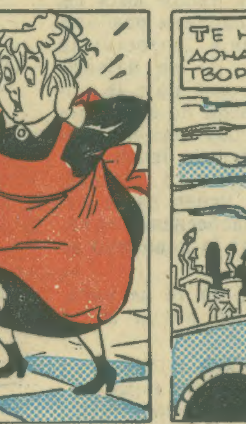

ДРАГОЦЕНИ ПОКЛОН ОД КОНАНА ДОЈЛА

За читав свет Конан Дојл је творац Шерлок Холмса, великог детектива, човека сјајне логике. За мене, у време кад сам имао седам година, он је био човек племенита срца који ме је једног летњег сумрака водио кроз свој врт и научио да верујем у немогућно. Било је то 1928. године.

Одавно већ нисам веровао у деда Мраза и подозриво сам гледао на добронамерне глупости којима се одрасли служе да би се приближили деци. Наша кућа била је једну миљу удаљена од велике властелинске зграде у стилу Тјудора, у близини села Краубороа, у којој је Конан Дојл написао многа од својих вешто истканих прича што су Шерлока Холмса и његовог пријатеља доктора Вотсона учиниле најпознатијим детективима у књижевности. Мој старији брат, друг у игри деце Конана Дојла, често ми је причао како га виђа кроз прозор његове радне собе: исписује без краја широке беле листове ишпартаног папира, док недирнут ручак лежи на послужавнику. „Велики Човек Лично" — тако га је називао мој брат.

Једног летњег поподнева, изрибан и блистав у белом фланелском оделу, трчкарао сам као нежељени терет крај мог брата до куће Конана Дојла. Док су он и Дојлови дечаци играли тенис, ја сам кренуо у истраживање велике старе куће.

Провукао сам се крај послуге у ходницима и стигао до једне собе пуне шарених војника-играчака сврстаних у бојне формације на једном огромном пољу израђеном у рељефу. Десетак пукова с тенковима, карама, топовима и хаубицама било је распоређено у пољима Фландрије, док је иза борбених линија стајала резерва спремна за улети у битку. Застао сам као окамењен, док ми је срце узбуђено тукло пред тим херојским призором.

Колико је дуго Велики Човек Лично стајао иза мене — не знам. Учинио ми се огроман и страшан са својим опуштеним брковима и наочарима са златним оквиром. Али, мог дечачког страха нестало је чим је проговорио. Он није ни покушао да дозна ко сам. Изгледало је да прима моје присуство као сасвим природно.

Чучнуо је крај мене и показао ми све славне пукове причајући о њиховим биткама толико живо да сам ја просто чуо топовску ватру. Корачао сам горе-доле испред пукова, издавао наређења, подстицао њихову храброст, наређивао нове и нове нападе све док непријатељ није у нереду побегао с бојног поља.

Изненада, кад се први ружичасти зрак сунца на смирају косо пробио кроз прозор, Велики Човек чврсто ме је ухватио за руку.

— Изнураваш их — рекао ми је, не пребацујући ми, већ озбиљно учествујући у мојој игри — а они сутра треба поново да се боре.

Озбиљно, као да објављује да је вечера готова, додаде:

— Пођи, идемо у врт да видимо можемо ли наћи виле.

Сећам се да сам га погледао оштро, разочаран што је и он, најзад, као и сви други одрасли. Али, на његовом лицу није било ни трага од неког подсмеха. Изишли смо — безазлени одрасли човек водио је мудро дете — и преко пространог травњака дошли до камене клупе окружене жбуњем горске руже. Ту смо чекали док се сумрак није спустио на врт.

— Морамо седети сасвим мирно — шапнуо ми је — јер оне иначе неће изаћи.

— Да ли ће се оне љутити ако их видимо? — запитао сам с намером да му угодим.

Мора да је осетио мој скептицизам. Стрпљиво ми је шапатом објашњавао да виле и чаробнице неће да се покажу људима који не верују у њихово постојање. Да би их видео, човек мора да верује у њих.

Врт је био тих: то је онај чудесни тренутак кад изгледа да је време застало и узима дах пре него што ће уронути у ноћ. Не сећам се тачно када сам поверовао. Можда у тренутку кад је један свитац обасјао врх мога носа или кад је нека птица или слепи миш пролепршао поред моје главе. Можда је то био стисак огромне његове руке који ми је донео то дивно осећање веровања.

Заједно с њим винуо сам се у мађијски свет где је машта стварност, где је све могућно. Био је то свет из кога се део мене никад није вратио. Да, видео сам виле сасвим јасно. Дечја халуцинација? Можда. Али седећи поред тог благог учитеља, ја сам открио бескрајне могућности људске маште.

Јер, шта је права машта ако не веровање у немогућности, а шта је то вера ако не одскочна даска за стваралаштво?

Свет који ми је Конан Дојл показао посећивали су, убеђен сам, велики композитори, песници и сликари који су се враћали из њега доносећи његове изванредно лепе звукове и боје. Сигурно је и Леонардо да Винчи посећивао тај свет јер он је видео визију човека који кроз ваздух лети као птица. Њега мора да су посећивали и „непрактични" теоретичари науке који су знали да је Месец у домету човековог домашаја вековима пре него што је његово стварно освајање постало само питање одговарајућег горива и легура отпорних на веома високе температуре; велики људи медицинске науке који су, усред епидемије, веровали да ће се једног дана човечанство ослободити болести; стари градитељи брана који су сањали да пустиње претворе у винограде, а мочваре у плодне њиве — сви велики проналазачи свих векова.

За Конана Дојла веровање у свет вила био је добродошли одмор од ледене логике увек сталоженог Шерлока Холмса, а можда је ово веровање у ствари било извор из кога су истицале његове приче

Да ли још верујем у виле и чаробнице? Рећи ћу само ово: ја чврсто верујем у веровање у њих. Све то подстиче машту и уздиже је на њене највише врхове, чини живот радоснијим и стваралачкијим — завршава своје сећање на први сусрет са Артуром Конан Дојлом, Селвин Џемс.

ПОСТИГАО ЦИЉ

На станици париске подземне железнице „Опера" ушао је у препун вагон неки млад човек и пошто се сместио, извадио из џепа вуницу и дугачке игле и почео да плете. Путници су прснули у смех и стали да праве шале на његов рачун; човек се претварао да то не примећује и плео је и даље. Сутрадан и следећег дана младић је улазио у подземну железницу на истој станици у исто време, па су га препознали исти путници који се с посла увек у то време враћају кући. Четвртог дана догодило се нешто необично: пошто је младић већ био прионуо на свој посао, други путник је изненада извукао из џепа своје плетиво — чарапу. Сцена се понављала: дванаестог дана су — три мушкарца плела у подземној железници, а после три недеље — седморица.

Младић који је први плео у подземној железници постигао је свој циљ: као студент психологије хтео је да провери теорију о људској склоности за подражавањем јер намерава да је обради за дипломски испит.

После искуства

У малој сали где судија Харолд Вод одмерава правду грађанима Каноше у америчкој држави Висконсин, увек је било сувише врућина. „У овако пакленој атмосфери нисам у стању да хладно судим" — рекао је судија себи и после наредио да се постави климатски уређај.

Рачун за извршене радове поднет је градској општини али је ова одбила да га плати. „Ако желите хладовину" — изјавио је председник општине — „изволите платити из свог џепа". Харолд Вод није на то пристао и изведен је — пред суд. Али, судија одређен да реши спор, заседавао је такође у сали без вентилатора и, с пуно разумевања према свом колеги, донео одлуку — да општина измири рачун.

Прича се, а ипак

Прича се да су Енглези проналазачи фудбала. А ипак се о пореклу ове данас толико омиљене игре ништа поуздано не зна. Јапанци тврде да су код њих, много пре наше ере, играле једну игру две екипе борећи се за једну куглу надувану ваздухом која би могла да буде фудбал. Грци су отприлике у исто време играли sphairo-machia, или партију лоптања, и sphaira arpaston, једну врсту сличну нашем данашњем фудбалу. У Риму ова иста игра је звана pila harpastum а у Галији soule, choulle, или cholle, која је истоветна с фудбалом. Енглески гимназисти су тек 1710. године утврдили правила ове игре и решили да је назову фудбал.

Бака и модерно

Радио-станица у Портланду у америчкој држави Орегон објавила је анкету слушаоцима: коју музику више воле — модерну или народну? Мишљења су била подељена. Најоригиналнији одговор је свакако једне старице од 87 година: „Молим да унесете у програм само модерну музику јер ми се она веома допада, а оне из моје младости и тако се више не сећам".

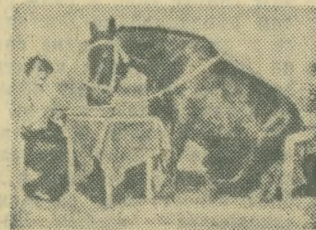

Коњи за столом

Виланда и Маријана су два обична сеоска коња. Ипак, од недавно њихова имена постала су позната у читавој околини. Јер, не може се баш у сваком сеоском дворишту видети како коњи, после рада на њиви, ручају и вечерају седећи за столом заједно с домаћицама.

Дресирање коња омиљена је разонода трију холандских девојака, кћери једног земљорадника. Најуспелија тачка њихове домаће дресуре коња је атракција с мотоциклом. Једна од сестара прелази у пуној брзини преко дасака положених на Маријани која мирно лежи на земљи.

ПРОНАЛАЗАЧ ЗБОГ БАТИНА

Готово свакодневно пролазимо поред округлих стубова с налепљеним плакатама каквих има у сваком великом граду. Али, ко од нас зна да се ти стубови у читавом свету зову „Литфасови стубови" према њиховом проналазачу, штампару Литфасу који је живео од 1816. до 1874. године.

У једној малој штампарији у Бранденбургу, у Немачкој, мали Литфас упућивао се у тајне „црне уметности". Али, не треба да мислите да је он стајао крај неке модерне штампарске машине каквима се дивимо у данашњим штампаријама.

У Литфасову дужност спадало је да доноси угаљ, цепа дрва, чисти поврће, пере судове и свом мајстору чисти чизме. Понекад би, између таква два посла, могао да стане за штампарску пресу и да испод ње извлачи лист по лист. Увече, кад би радионица утонула у мрак, Литфас је узимао лествице, канту с лепком, четку и свежањ плаката — јер је у његову дужност спадало и лепљење плаката по граду. Тај посао није био нимало лак јер су сопственици зграда забрањивали да се плакате лепе по њиховим зидовима и оградама, а табли одређених за ту сврху није било ни издалека довољно.

Једног дана ветар је оборио плакатну таблу која се, ударивши о плочник разбила, и Литфасу није преостајало ништа друго до да најважније плакате, оне које је морао истаћи, лепи по зидовима кућа. На његову несрећу, при томе га је затекао један сопственик и добро га истукао. Кад је дечак успео да се отме из руку разбеснелог кућевласника, овај је довикнуо за њим:

— Чувај се да те не ухватим поново јер ћу ти кости пребити.

Бол од батина и помисао да их још који пут може добити нису допустили младом штампарском шегрту читаве ноћи да трене.

„Да ли да напустим занат или да даље лепим плакате и добијам батине?" — размишљао је. И тада му је једна мисао пала на ум: „Како би било када би се пронашло нешто што ветар не би могао лако да обори, нешто што би било мање од плакатне табле, а ипак имало више простора за лепљење плаката?"

То је био „час рођења" плакатног стуба.

Међутим, Литфасов газда није хтео ни да чује за ову новотарију.

Али, шегрт Литфас није о томе престајао да мисли. Кад је положио калфенски испит напустио је не само свог мајстора већ и родни град Бранденбург и прешао у Берлин где је брзо нашао запослење. Године 1855, кад је већ имао сопствену штампарију, добио је од управника полиције у Берлину дозволу да подигне неколико стубова за лепљење плаката.

Данас готово нема града у свету у коме нема ових стубова названих по свом проналазачу Литфасови стубови.

НЕОБИЧНО „ОРУЖЈЕ“

У борби против телевизије скандинавска позоришта употребљавају неуобичајено „оружје“. Шведска позоришта уз улазницу нуде и особу која ће чувати дете; норвешка су уредила јасле да би мајке могле безбрижно да гледају поподневне представе. Позориште „Ридерсален“ у Копенхагену је на премијери једног Јонесковог комада иступило с једном новином: у цену улазница је урачунато мало послужење за време паузе, које се састојало од харинге, једног хладног јела од рибе, чаја и колача.

„Правилник за магарце“

Друштво за заштиту животиња у енглеској грофовији Самерсет израдило је „правилник за магарце“, који ће као законски предлог бити поднесен управној власти ове грофовије. Према овом правилнику „радно време“ магараца треба од 70 да буде смањено на 50 часова недељно, и да се забрани да на њима јашу тежи од 50 килограма, пошто се од животиња не може захтевати веће оптерећење.

ДВА РЕКОРДА...

Два рекорда у дуговечности недавно су забележена у Француској: једно је стари брест, савременик првог крсташког рата (1096—1099) који је растао у близини Ажина, на неких 612 километара од Париза; а друго је прослава 107-годишњице једне сељанке из Турене, која је рођена две године после другог царства.

У Касињасу на земљишту од 50 хектара у сред области Лот-и-Гарон, већ више од 1.000 година стоји огромни брест. Чувао је улазак у један замак из XIV века који је увек припадао истој породици. Мада не постоји писани и од власти потврђени „акт о рођењу“, у једној повељи старој шест векова стоји: „испред куће се налази један брест“...

Од 1912. године био је познат као друго дрво по старости у Француској. А од марта ове године постао је прво — откако је доајен, стари храст из области Сена-и-Марна, решио да „умре природном смрћу“, после 1.200 година живота.

Стабло овог бреста има 11 метара у обиму. Петнаесторо малишана направе коло око њега да би га обухватили. Високо је 10 метара и има многобројне гране веома снаже и пуне лишћа, али и велику шупљину у самом стаблу где може да стане човек. Према мишљењу стручњака брест ће моћи да живи још шест стотина година.

Брест је био сведок многих историјских догађаја — од доласка на власт Капета 987. године до револуције кад је 1789. године послужио као склониште једном француском избеглици који је ту становао 5 година. Боравиште свакако није било баш нарочито удобно али он је ипак успео да умакне пред властима и власник замка и сада чува његову пушку. Данас та шупљина служи као заклон кокошкама да носе јаја а деци да седе док им учитељ прича о историји Француске.

*

„Она“ је рођена у Сен Сиру, малом Туренском селу, 12. јуна 1854. године, управо две године после другог царства. Кад је имала неколико година доведена је у ову кућу где и данас живи, а кроз коју је отад прошло пет генерација. Целог живота радила је на имању и неговала децу.

У последње време постала је као и брест веома позната. Прима многобројне посете и писма. Никад није била болесна. Од 70—80. године имала је мигрене али су оне временом ишчезле. До своје 98. године могла је да чита новине а отада нема довољно јаких наочара за њу. Зими седи у углу крај ватре а лети напољу на великом камену. Идућег месеца ће прославити 107 година.

ЖЕНА ОД 107 И ДРВО ОД ХИЉАДУ ГОДИНА СУ ГОТОВО ИСТОГ ДОБА, ТВРДЕ ГЕРОНТОЛОЗИ И ИНЖЕЊЕРИ АГРОНОМИЈЕ. ОНИ СУ ВЕОМА СЛИЧНИ... НАЈБОЉИ ДОКАЗ СУ ОВЕ ФОТОГРАФИЈЕ: ШУПЉЕ СТАБЛО БРЕСТА И РУКА ИЗБРАЗДАНА БОРАМА

ДРАМА НА ЦРНОМ ВРХУ

Био је то најдраматичнији доживљај ратника Треће крајишке пролетерске бригаде. О њему је у оперативном извештају бригаде записано: „Борба је вођена целог дана на одстојању између 30 и 150 метара. Непријатељ је стално убацивао појачања. Одбијено је 11 жестоких напада и 7 јуриша... Наши губици: 29 мртвих и 40 рањених. Непријатељски: око 25 мртвих и 300 рањених“.

Још се бригада, после напорног ноћног марша, није била ни разместила за одмор, још неки њени делови из заштитнице нису били ни стигли на Црни врх — а већ су у сам освит дана, заспалу планину притисли шлемови и зелене униформе.

СУДАР НА СРЕДИНИ ВИСА

„Откуда опет?“ — питали су се у чуду борци који су тек синоћ успели да се одлепе од Немаца и после сву ноћ ишли преко брда, преко врлетне и шумовите Крушчице да би се што пре дохватили Црног врха да макар мало на миру продремају.

Веровали су, били чак сигурни, да Немци неће кренути за њима јер је ноћ без месечине, а планина беспутна и дивља. А они су се ипак појавили када се најмање очекивало.

Биле су то нове, одморне јединице, приспеле као помоћ већ посусталима против којих су се Крајишници дан раније тукли. Онако у покрету удариле су на обезбеђења, разбиле их у првом налету и запретиле да упадну у тек насељени логор.

У једном трену Други батаљон је био на ногама, а командант испред строја је наредио:

— Батаљон у линији за мном!

Строј је као један човек пожурио ка опасности.

Њима у сусрет трчали су Немци. Сударили су се негде на средини виса на малој заравни у дебелој непроходној шуми.

Ту где је борба почела у рано јутро, ту се, на истом месту, после много узастопних јуриша и противнапада, завршила тек увече.

Пролетери нису успевали да се пробију напред, а назад нису имали куд: на једва стотину метара одатле на падинама Црног врха налазили су се рањеници, делови Врховног штаба, чланови СКОЈ-а, комора и болница...

Требало је једино да се ту држе и тако добију у времену — да се болница и комора, под заштитом осталих батаљона, пробију назад, путем којим су и дошли, тамо где су Немци најмање очекивали и желели.

Због тога је штаб бригаде упутио Другом и Четвртом батаљону наређење:

— По сваку цену држите Црни врх до подне.

СВИ У ПРВОЈ ЛИНИЈИ

Све снаге тих батаљона, њихови водови и чете, командири, команданти, борци, политички комесари, митраљесци — сви су били у првој линији, у непрекидном ланцу. А непријатељске јединице, распоређене по дубини, нападале су у таласима.

Први њихов јуриш је брзо остао без даха. И други се затим истопио у врелини блиске борбе — пламтеле су само бомбе и севала аутоматска оружја. Сменио их је трећи, па четврти талас.

У једном тренутку живи ланац пролетера на левом крилу почео је да се превија. Немци су навалили још јаче. Запретила је велика опасност. Без помоћи се она није могла отклонити, а томе се није могло да нада. Постојала је само једна могућност: одвојити део снага са десног крила на коме је био Други батаљон.

„ЉУДИ СУ ПРЕМОРЕНИ — ХРАНЕ НЕМА“...

Тада је једна његова чета преузела фронт целог батаљона. Остале чете су се мало повукле, и под заштитом шуме, изненада, удариле у бок Немаца. Удар је био изненадан и јак тако да га Немци нису могли издржати. Повукли су се на првобитне положаје.

Све до подне — смењивали су се јуриши и противнапади, увек на истом месту, на истом одстојању, на дохват бајонета и домет бомбе.

Онда је напетост Крајишника почела да попушта јер се ближио тренутак за завршетак одбране. А таман када је требало отпочети повлачење, курир је донео наређење:

„Продужите отпор до 15 часова!“

Командант Другог батаљона је отпослао обавештење штабу бригаде:

„Људи су преморени. Хране нема. Нестаје муниције. Губици расту, али не бојте се, будите сигурни, издржаћемо“.

И опет су командири и команданти заједно са борцима јуришали и тукли из прве линије фронта, док су око њих врцали, поигравали, уједали куршуми.

Тако су на истом месту, на истој линији, у истојували дочекали 15 часова. А онда је опет дошао курир и донео ново наређење:

„Борите се до краја дана!“

ЈОШ ПЕТ ЧАСОВА НЕИЗВЕСНОСТИ

То је значило још пет часова напора. Још пет часова туебало је држати једну исту линију и са ње малаксалим и проређеним четама непрекидно одбијати насртаје неупоредиво јачег нападача који је стално добијао појачања. А ипак сви њихови покушаји да потисну Крајишнике остали су без резултата. Јуришали су по десеторица на једног пролетера, али га нису могли померити с места, сваки је непомично лежао у малом земљаном удубљењу и тукао отуд све док је имао снаге и док је било муниције.

Ко зна колико је Немаца и колико пута јуришало на пушкомитраљесце Макељу и Жику, ко зна колико се рафала укрштало изнад њихових глава, а они су по четири часа непрекидно лежали на једном месту. Тако су дочекали и крај дана.

У први сумрак стигла је жељно очекивана вест:

„Рањеници и коморе су изишли из обруча. Крените за њима“.

ПОСЛЕДЊИ ПУЦЊИ

Док су се батаљони повлачили по деловима, пушкомитраљезац Горача је на падини испод Виса одабрао погодно место и са групом бораца остао у заседи. Немци се томе нису надали. Ишли су слободно у гомили. Горача их је пустио да приђу сасвим близу, а онда је притиснуо обарач и сасекао њихове прве редове.

То су били последњи пуцњи тога дана. А он је — како каже пуковник Ђуро Ковачевић, тадашњи командант Другог батаљона — био најтежи његов дан у рату, тежи и од најдраматичнијих тренутака на Сутјесци. Никада дотле, а ни после 23. јуна 1944. године није доживео такав двобој митраљезаца и бомбаша.

СИТНО АЛИ ЗАНИМЉИВО

СТРПЉЕЊЕ

Јермениски гравер и дуборезац, Акоп Азатијан, успео је да репродукује орнаменте и фреске из неког манастира на једној вази од метар и по величине. Уметник је за овај посао морао да употреби педесет хиљада комадића дрвета.

Дуборезац је две пуне године радио на овом ремекделу и још две године на копирању уметничких орнамената и фресака, и обрађивању њихових детаља.

ЈЕДНИМ ПОГОТКОМ

Један руски рибар, неки Николај Зеленов, убио је две ајкуле „једним поготком“.

Већ давно се он специјализовао за рибара-харпунера. Мајсторски је руковао харпуном тако да је увек погађао тачно одређено место, управо тамо где је нанишанио. Овога пута Зеленов је спазио у близини бродића на коме је ловио, једну ајкулу па је хитро нанишанио и избацио харпун. Ајкулу је погодио и убио је. Али нико на рибарском бродићу није ни слутио да ће, када довуку ајкулу до палубе, уместо једне извући натакнуте на харпун две. Шта се у ствари десило? Харпун је пробио прву ајкулу па се затим зарио и у другу која је пливала загњурена поред прве.

ПЕСАК КОЈИ ПЕВА

Познато је из грчке митологије да је огромна статуа Мемнона у близини Тебе сваког јутра, при рађању сунца, испуштала звуке који су личили на мелодију. Научници су утврдили да је таква „песма“ сасвим могућна и да се јавља као последица скупљања или ширења камена на различитој температури, нарочито ујутро и увече. У Совјетском Савезу, међутим, постоји „песак који пева“ на обали Дњепра. У зору звук је дубљи а између 12 и 16 часова доста је висок. Кад се стави у сандук, песак настави да „пева“, а престаје ако се полије водом.

БЕЗ РЕЧИ

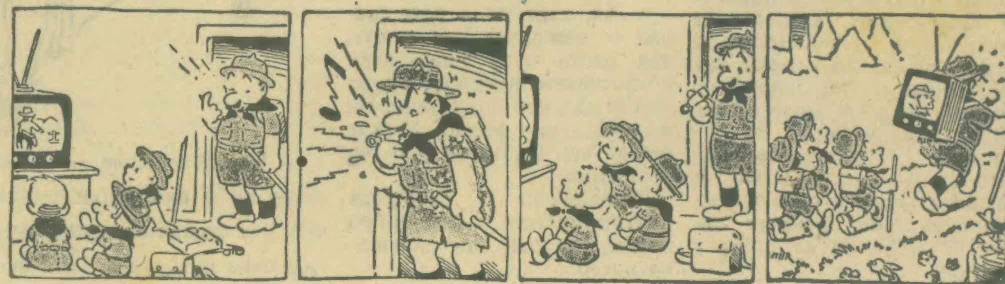

НЕПОЗНАТЕ ЗЕМЉЕ И НАРОДИ

»ЛИСИЧЈИ ПИСАРИ« ИЗ САНГЕ

На ивици високог платоа Бандијарага у Судану, на 150 километара источно од речног пристаништа Мопти на Нилу, лежи девет малих села која чине једну племенску заједницу Сангу. Између села, чије су куће од набијене иловаче, могу људи да се довикују.

Посматрана из долине, ова „гнезда од иловаче“ на висини од 200 метара изгледају потпуно неприступачна. Једина веза између Санге и долине је једна уска, кривудава клисура. Та пукотина, коју је природа усекла кроз камену тврђаву, толико је уска да на неким местима једва један човек може да се провуче.

Становници Санге припадају племену Догона. Свако њихово сеоце има свој језик. Житељи ових девет села споразумевају се између себе језиком бомбари — чудном мешавином француског и домородачких језика који служе за општу употребу у овом делу Африке.

Житељи Санге су земљорадници. Упркос свој романтици њиховог завичаја, они углавном живе од гајења прозаичног црног лука. Свако село има своје поље с луком опасано исплетеном бамбусовом оградом да у њега не би зашле домаће животиње. На тим пољима жене раде од јутра до мрака. Неуморно носе на глави воду у земљаним крчазима да би зелене биљке одржале свежим и за време највеће жеге.

Узрео лук жене претварају у кашу помоћу дрвених маљева и суше је на сунцу, а затим носе у речно пристаниште Мопти и замењују за сушену рибу која, поред козјег меса, представља главну храну ових девет села.

У Санга-селима друштвене класе су строго одељене. Свако село има свог поглавицу. Други на ранг листи је сеоски ковач после кога долазе тесари. Деца ове друштвене елите не смеју да склапају бракове с припадницима нижих слојева.

Ковачи, чија се занатска вештина веома цени, врше и дужност сеоског врача. Помоћу примитивних турпија они праве пушке које се пуне спреда и које нису баш неко прецизно оружје, али су зато права уметничка дела.

Мада сваки поглавица самостално одлучује када ће се у његовом селу лук садити и брати, за свих девет села важи један веома строг обичајни закон. Ко, на пример, макар и случајно проузрокује нечију смрт, кажњава се доживотним прогонством: да живи ван насеља и нико, чак ни чланови његове најуже породице, не смеју више с њим ни реч да проговоре. За људе који су друштвени као што су Догони, та казна је тежа од смрти и осуђени често сами себи прекрате живот бацајући се са стене у клисуру.

Међу необичним обичајима Догона свакако је најзанимљивији свакодневни ритуални обред „лисичјих писара“. Једна стара легенда прича да је у давна времена једна мудра лисица сваке ноћи посећивала село. На сред села, у кругу који су сачињавале поглавице и старци, лисица је делила савете и одговарала на питања која су јој људи постављали: знала је најпогодније време за сетву и жетву, којом женом који човек треба да се ожени, колико коза треба један отац да захтева за своју ћерку—удавачу.

Али, једне судбоносне ноћи, у време кад је у читавој околини владала страховита глад, један од глади полудео човек убио је и појео мудру лисицу. Међутим, њен дух није умро мада она више никад није ступила у разговор с људима. У знак захвалности што му остављају храну, лисичин дух дели и даље неме одговоре на њихова питања.

Тако гласи легенда. Али, још и данас се сваке вечери по један или два старца из сваког села окупе око једног великог дрвета. Ти „лисичји писари“, који су своју дужност наследили од својих очева да би је касније предавали својим синовима, заравнавају песак испод дрвета. На њега, затим, ређају прутиће, каменчиће и орахе у нарочите шаре при чему свака представља питање неког од сеоских становника. За време ноћи долази, верују они, лисица да разбије и поједе орахе. При томе она остави трагове својих шапа и поквари „писмо“, то јест помеша каменчиће и прутиће. У само свитање враћају се „лисичји писари“ да из тих трагова одгонетну одговор мудре лисице. За овај труд они од особе која је поставила питање добијају награду у животним намирницама. У ствари, трагови које они у зору тумаче остављају разне животиње које преконоћ прођу испод дрвета.

ЦРТА И ПИШЕ Л. ФИШЕР

ТАЈНИ ПРОНАЛАЗАК

ПОШТО СИ ТАКО РАДОЗНАО, ПОКАЗАЋУ ТИ КАКО ЈЕ „МАЈСТОР“ РАДИО. ЕВО ЦРНЕ УНИФОРМЕ И МАСКЕ!

А ПРОФЕСОР? КАКВА ЈЕ ЊЕГОВА УЛОГА?

ПРОФЕСОР ПРОКОФ? ЊЕГОВА УЛОГА ЈЕ ЗАВРШЕНА ОНОГ ДАНА КАДА ЈЕ СКЛОПИО ПОСЛЕДЊИ ДЕО ВАЗДУХОПЛОВА. СВИ СТЕ ВИ У МОЈОЈ ВЛАСТИ.

ПРИСТАНИШТЕ СА ЈАХТОМ! ВРЛО ВЕШТО СТЕ ОВО ИЗВЕЛИ.

ВРЕМЕ ЈЕ ДА СЕ РАСТАНЕМО, МЛАДИЋУ. ВАЗДУХОПЛОВ МЕ ОЧЕКУЈЕ НА ПУЧИНИ КРОЗ 35 МИНУТА. КАПЕТАН ЈЕ ОДСУТАН ПА ЋУ МОРАТИ САМА ДА УПРАВЉАМ. ДАКЛЕ, ЗБОГОМ...

ПАЗИТЕ, КЛАРА, НАГАЗИЋЕТЕ МАЧКУ!!

ОХ!

ИЗГЛЕДА ДА ЋЕ ВАМ ВАША БОЛЕСНА ЉУБАВ ПРЕМА МАЧКАМА ДОЋИ ГЛАВЕ. СМИРИТЕ СЕ.

У... УБИЋУ ВАС!

ХАЛО... ИНСПЕКТОРЕ... ОВДЕ РОБЕРТ... ДОЂИТЕ ОДМАХ. „ЗАПАДНА ОБАЛА 16“. ВОЂА ВАЗДУШНИХ ПИРАТА ЋЕ ВАС ОЧЕКИВАТИ С НЕСТРПЉЕЊЕМ.

„МАЈСТОРЕ“, НЕСРЕЋА! ПОБЕЖЕ НАМ ОНАЈ ПИЛОТ.

ЗНАМ.

ПОСЛЕ ПОЛА САТА ВАЗДУХОПЛОВ СЕ СПУСТИО И ПРЕБАЦИО МОСТ НА ЈАХТУ КОЈА ЈЕ СТИГЛА НА ДОГОВОРЕНО МЕСТО У ЗАКАЗАНО ВРЕМЕ.

А САДА, БЕЗ ОКЛЕВАЊА МЕ ВОДИТЕ ЗАРОБЉЕНИЦИМА

АЛИ, „МАЈСТОРЕ“, ТИ СЕ ШАЛИШ?! ДОБРО... ИДЕМО.

СВРШИЋЕ СЕ

НЕ ПОДНОСИ УЗБУЂЕЊЕ...

Уважени доктор Патрик не би био Шкотлањанин када га не би интересовао овај задатак. Од њега се тражило да старом и слабом Мак Пилу што обазривије саопшти да је на лутрији добио 6.000 фунти. Рођаци су се бојали да старца не удари кап при најмањем узбуђењу, а то би за њих представљало огроман губитак јер би умро без тестамента.

Доктор Патрик приђе расположен старчевом кревету:

— Добар дан, Мак Пиле — рече он. — Баш сам овуда пролазио па сватих да видим како сте. Како лутрија? Још никакав добитак?

— Ах, докторе — рече старац — нажалост још ништа, али овога пута имам неко предосећање, неку слутњу, да ће све ићи као подмазано. На жалост немам радио. Можда сте ви већ нешто чули о резултатима?

Погладивши се по бради доктор помисли: све је добро пошло, старац сам олакшава посао.

— Не, Мак Пиле — рече он — ни ја нисам још ништа чуо, али можда вас ваше слутње неће преварити. Шта ћете радити са толиким новцем ако га добијете.

— Ха, ја бих онда — рече он придижући се у кревету — ја бих онда ... али то наравно зависи од висине добитка!

— Па — рече доктор опрезно — претпоставимо да сте добили хиљаду фунти ...

— Хиљаду фунти — одврати старац — то би био велик новац. Могао бих улепшати старост.

— Имате право — одговори доктор потпуно задовољан а онда мало повиси глас: — а ако бисте добили 2.000 фунти?

— Саградио бих кућу — рече старац усправљајући се у постељи.

— Браво! — узвикну доктор — ви одлично знате у шта треба уложити новац. Лепо је имати своју кућу, уштеди се кирија. Али — кад би било 3.000 фунти?

— Три хиљаде фунти? Тада бих... Тада бих по свој прилици у друштву неке жене направио пут око света — шеретски се насмеши старц.

— Охо — рече Патрик задовољно, — ви сте врло енергични! Само даље, само даље, Мак Пиле! Једино онај чије је срце младо не треба да се боји старости. А сада, драги мој, мене јако занима шта бисте ви предузели кад би...

— Кад бих? — запита старац радознало.

— Кад бисте — рече доктор отегнуто — кад бисте добили 6.000 фунти?

Старац наједном збаци покривач и скочи из кревета. Доктор више није страховао за њега.

— Тада — узвикну он — не, то нећете никад погодити! Тада бих ја вама, драги мој докторе, дао хиљаду фунти!

Кад су рођаци ушли у собу, угледали су чудан призор. Није слаби старац Мак Пил него добри доктор — подлегао срчаном удару.

Професије Францускиња

У Француској има 25 милиона жена које су запослене ван свог домаћинства. Осамдесет одсто су раднице, 12% службенице и продавачице а 8% се баве такозваним интелектуалним занимањем.

КАРТОГРАФИЈА КРОЗ ВЕКОВЕ

Једног дана, а тај дан није далеко, људи ће се заинтересовано сабити око специјалног електронског апарата, очекујући без даха да се појави слика. Када се она буде разбистрила и постала оштрија, они ће видети оно што човек дотле није имао прилике да види — контуре копна, мора, континената који не подсећају на нашу Земљу. Остаће чињеница да та слика неће ни бити начињена са наше планете. Камера која се буде кретала кроз простор хватаће, када буде на одговарајућем удаљењу, нашу Земљу. Тако ће сателит упознати научнике са оним што им дотле није било приступачно.

Да ли ће се то остварити у далекој будућности? Можда — али наука данас толико брзо напредује да не би било чудо, ако се снимање Земље обави и раније него што се предвиђа.

*

Човекова радозналост и интересовање за свет који га окружује свакако ће га довести до тог циља, као што су га већ упутила да и досад проучава планету на којој живи, али коју ни до данас још није у потпуности упознао.

Пре две хиљаде година грчки математичар Ератостенес почео је да упознаје људе у својој близини са оним што је открио о свету у коме живимо. Узимајући Сунце за жижу он је израчунао углове на две тачке на Земљи. Утврђивањем дужине лука између те две тачке он је установио да је Земља обла. Продужујући лук до пуног круга израчунао је да обим Земље износи 40.000 километара. Погрешио је свега за мање од један одсто!

*

Један век касније, Грк Птолемеј из Александрије, измислио је меридијане и упоредникe — систем из кога су настале наше географске ширине и дужине. Он је први почео да исцртава мапе на глобусу и успех који је у том погледу постигао био је толики да је данас добио име „отац картографије".

Током првих векова наше ере истраживачи и картографи попунили су многе празнине у нашем познавању Земље. Растојања су била мерена помоћу точкова и котурова. Израчунат је и обим Земље, као што је израчунат и број њених окретаја. Мапе које су на основу овога биле створене показале су се прилично тачне.

Истраживачи су доцније допунили мапе: додали нове делове и велике празнине употпунили. Свет на мапама почео је да добија све веће димензије, јер су мапе дуго времена обухватале само мање површине и имале локалан карактер. Међутим док су се мапе стварале појављивала су се све нова и нова питања, а нови и нови проблеми. Научници су све боље упознавали Земљу на основу већ створених појмова.

Данас се мерењем помоћу специјалних инструмената из ваздуха може упознати не само тло, већ и оно што се налази испод њега. Савремени геолози из авиона врше проучавања удаљених и великих пространстава много брже и ефикасније. Даља испитивања Земље у чисто научне сврхе, ради допуњавања географских карата наставак су картографске традиције и жеље научника за новим сазнањима.

Али има и других подстрека који нагоне научнике да та испитивања одвоје од чисто научних оквира и одговоре потребама данашњег друштва и напретка наше цивилизације. Треба трагати за новим сировинама и упознати Земљу потпуно да би се проширили предели у којима би се испитивања вршила. Уведико се већ испитују оба пола, а многе сировине се увелико ваде са морског дна. Техника је била принуђена да направи скок и убрза методе проучавања састава Земље. У ту сврху постоје специјални авиони са инструментима као што је магнетометар који може да открије руде и установи геолошке формације много ефикасније него што се постиже обичним посматрањем. Осим овога користи се и „шоран" још прецизнији електронски уређај за мерења.

*

Од XVII столећа, када се у Шведској трагало за гвозденом рудом помоћу примитивних магнетских игала, човек је почео да користи магнет у ове сврхе. Данас је та техника у тој мери усавршена да „Маги" — скраћено име за магнет, има толику осетљивост да региструје и најфиније промене у земљином магнетизму — толико незнатне, да би се рачунским језиком представиле са 1 према 50.000. И апарат то бележи док авион лети брзином од око двеста километара на сат.

СТАРИ КАРТОГРАФИ

Овакав задатак није једноставно извести. За састављање карата помоћу оваквих метода потребна је обучена екипа која у „тракама" — авионима удаљени један од другог око 200 метара — прелеће терене од 500 до 600 километара дуге. Прикупљање материјала за карте мора се вршити како изнад жарких предела која безмало „кључају", тако и изнад оних у којима је температура испод нуле. Узлетање, односно слетање обавља се исто тако добро са бетонских писта, као и са направљених чистина у џунглама.

Стара изрека радника на нафтоносним пољима каже: „Ништа тако сигурно не проналази нафту као бушилица". Али овде пословицу оповргава магнетометар монтиран у авиону. Он може брже да изврши испитивања и избрише из комбинације пределе у којима нема нафте, а тиме ствара велику уштеду и у новцу и у времену.

Проширење метода за састављање геолошких и других карата створило је читаву једну нову научну грану. Стручњаци на овом пољу толико су усавршили свој систем рада и толико развили ту уску специјализацију на основу електронских података да је то постала ретка, али веома тражена струка.

Испитујући налазишта у Суринаму, у Холандској Гијани, они су начинили комплетан „инвентар" руда у целом Суринаму — „од зида до зида". Подаци кажу да ту има и радиоактивних минерала. За проналажење се користи једна врста гајгеровог бројача адаптираног за авионе. Сада се врше слична испитивања у Турској.

Треба нагласити да је проналажење рудних богатстава само један део активности оних који се баве састављањем карата помоћу специјалних апарата. А добро начињена карта пружа могућности инжењерима да лакше проуче терен на коме нешто треба градити, повући трасу за пругу, спровести систем наводњавања или градити брану. Према извештају који је поднело удружење инжењера једне компаније у Пенсилванији, изишло је да је посао око састављања карата терена на коме је требало да се нешто гради, био завршен пет пута брже из ваздуха и стајао једну петину мање него да је обављен досадашњим методама.

„Ваздушне карте"-мапе направљене на основу снимања из ваздуха, помажу још и приликом студирања дејства ерозије и у борби против ње, као и при контроли поплава, а и за прављење многих других пројеката који су везани за напредак индустрије и пораст стандарда становништва. Садашње мапе се већ праве од пластичних маса које се помоћу топлоте формирају тачно према терену који представљају — потпуно су рељефне.

Трамвај без живог управљача

Совјетска штампа обавештава о напретку који су постигнути у аутоматизацији.

Пошто се у Москви веома много гради, будући радови биће у вези са нарочитим електронским центром. Сваког дана инжењери ће „извештавати" електронску машину колико је утрошено радних часова на изградњи, колико су часова радили камиони, булдожери итд. а машина ће им сутрадан давати укупан резултат извршеног посла и план за наредни дан. Тако ће се знати да ли се зидање обавља по предвиђеном плану, да ли заостаје или је брже но што је планирано.

У Риги се врше пробне вожње једног трамваја без управљача. Уместо човека, уграђена је електронска машина која сама одређује полазак, даје брзину, кочи, распознаје саобраћајне знакове и зауставља трамвај.

Крила повијена унатраг

Крила британског млазног авиона Шорт СБ-5 повијена су унатраг под углом од 69 степени. Ни један авион није

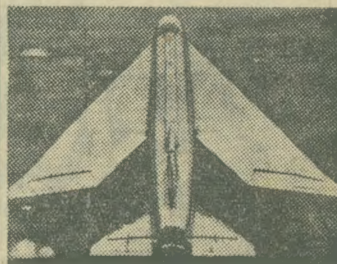

досад конструисан са толиким углом. Успешним летом овај апарат је поставио рекорд своје врсте.

Заштитни апарат

Нека америчка фирма, према писању њујоршких листова конструисала је апарат који штити возаче аутомобила од радарске контроле полицијских аутомобила. Апарат, тежак једва пола фунте, уграђује се у шасију и ступа у дејство чим на 500 метара даљине „примети" полицијска контрола кола. У ствари апарат опомене возача да смањи брзину.

ШТА ЈЕ ТО КЛАСИФИКАЦИЈА БОЛЕСТИ

Сви знамо да постоји велики број различитих болести. За време својих студија студенти медицине уче како ће их распознавати и како ће их лечити. Међутим да би их они у том великом шаренилу разазнавали потребно је да буде извесног реда. Тако на пример, кад изучавају симптоме заразних болести морају да знају које заразне клице изазивају обољења у цревима (тифус, паратифус, колеру); или да разликују вирусе кад уче групу болести које они изазивају (велики кашаљ, заушке, итд.); затим се обољења деле по органима (болести плућа, срца, бубрега, јетре и др.). Да би то постигли потребно је да постоји класификација болести тј. њихов распоред по групама, подгрупама итд.

У медицинској статистици класификација болести је потребна за сређивање и груписање података о броју обољења и смртности становништва. Она је корисна и због тога што много олакшава рад лекарима по амбулантама, болницама и клиникама. Помоћу ње се прати здравствено стање становништва и успех здравствене службе. Најважнији принцип и уједно најтежи јесте да класификација болести буде једнообразна, тј. да у свим болницама и амбулантама у једној земљи, па чак и у свим земљама, она буде иста и да се примењује на исти начин.

Због тога је у нашој земљи 1950. године уведена статистичка класификација болести, израђена на основу VI ревизије Међународне класификације болести усвојене 1948. год. Од 1. јануара 1959. године уведена је у употребу у нашој земљи Детаљна листа болести повреда и узрока смрти Међународне класификације болести .Према тој листи Савезни завод за статистику издао је Међународну класификацију болести према VII ревизији из 1955. г. (Београд, 1959. г.), која се сада примењује у нашим здравственим станицама, амбулантама и болницама.

Класификација болести, повреда и узрока смрти није само списак, листа термина, назива болести, него она омогућује да се са системом група и категорија сва детаљна клиничка и патолошка стања и запажања, сведу и групишу у одређене категорије што лекарски рад и здравствену службу чини тачнијом и једноставнијом.

Класификација се састоји у подели свих болести на 17 група. У првој групи су болести проузроковане инфективним агенсима; у II групу спадају болести проузроковане неоплазмама (рак, сарком и слично), у III групу алергичне болести итд. У специјалној групи је извршена класификација повреда према сталном узроку и природи повреде.

У класификацији болести постоји 612 категорија болести и патолошких стања. Оне су означене троцифреним бројевима. Прва два броја обележавају подгрупу болести и класификацију а трећа цифра категорију болести. На пример категорије које означавају урођене наказности сврстане су од броја 750-759. Значи да су све наказности означене бројем 75 (то је подгрупа) а за поједине категорије се додаје трећи број (на пр. наказа 750 — наказност услед несрашћивања завршног дела кичме итд.), или болести органа за варење и то под а. обољење ушне шупљине и једњака сврстане су од 530-539, и почињу са кваром зуба (530) гнојењем зубног лежишта (531) итд. под б. болести желуца и дуоденума (540-545) тако је гризлица у желуцу (540), гризлица у дванаестопалачном цреву (541), запаљење желудачне слузнице — гастрит (543) итд.

Идеално би било да лекари и медицинско особље науче целу класификацију и све њене бројеве напамет, али је то врло тешко и због тога у књизи постоји абецедни регистар болести тј. списак болести и повреда. Уз сваки назив болести или повреда стоји број који означује у коју групу и категорију треба нека болест или повреда да се сврста.

Иза абецедног регистра налази се списак дијагноза болести и синдрома према именима лекара који су их први описали и по којима су те болести у медицини познате, на пр. Адисонова болест 274, Абрајтова болест 277 итд. На крају се налази упутство за попуњавање лекарског извештаја о узроку смрти, листа за табеларне податке о болестима и узроку смрти и правилник Светске здравствене организације који се односи на номенклатуру болести.

СТАНОВНИШТВО ЗЕМЉЕ

АМЕРИКА ИМА МАЊЕ СТАНОВНИКА ОД ЕВРОПЕ

У Америци живи 411 милиона људи. Највише их је у Северној — 201 милион, затим у Јужној — 142 и Средњој — 68 милиона. Нови Свет је по површини око 8.5 пута већи од Европе без дела који припада СССР. Па ипак, на том огромном простору, живи 17 милиона становника мање него у Европи (без СССР).

Најбројнија држава Новог света, САД, има сада 183 милиона становника, док је пре 100 година тамо живело само 31,4 милиона људи. Први пут су САД премашиле бројку од 100 милиона становника у попису који је обављен 1910. године. Отада, за пола века, становништво САД се готово удвостручило. На другом месту, по броју становника, стоји Бразилија са 67.5 милиона, затим Мексико — 35.6, Аргентина 21.4, Канада 18.4, Колумбија 14.4, Перу 11.1, Чиле 7.8, Венецуела 6.9 и Куба 6.8 милиона. Све остале америчке државе имају појединачно мање од 5 милиона становника.

Америка је ретко насељена — у просеку само 10 становника на 1 km² (у Азији 63, а у Европи 86 људи). На огромном острву Гренланду, које је готово цело под леденим покривачем, на пространству 8,5 пута већем од Југославије, живи свега 28 хиљада људи ако се не рачунају припадници оружаних снага САД. Малу насељеност има и Бразил. У селвасима, прашумама око Амазона и његових притока, живи просечно свега 1 човек на простору од 1 km², док је просек за целу територију Бразила 8 становника на 1 km². Далеки север Канаде је безмало пуст, а просечна густина насељености у овој пространој земљи износи само 2 становника на 1 km². Насупрот њима мали Порторико има 270 становника на 1 km²!

ПО СТАНОВНИШТВУ ЈУГОСЛАВИЈА СЕ НАЛАЗИ НА 26. МЕСТУ У СВЕТУ А ПО ТЕРИТОРИЈИ НА 69. МЕСТУ

Више од четири петине човечанства живи у 25 држава, од којих свака има преко 20 милиона становника. У земљама које имају више од 10 милиона становника живи око девет десетина становника наше планете. Али, густина насељености у тим земљама је, са изузетком неколико, мања од 200 становника на 1 km².

Са 18,5 милиона становника Југославија се налази на 26. месту у свету, док већу територију од наше државе има 68 земаља. Више становника од Југославије имају: Кина 710, Индија 440, СССР 218, САД 183, Јапан 94,5, Индонезија 93.8, Пакистан 89.2, Бразил 67,5, Западна Немачка 56, Вел. Британија 52,3, Италија 51, Француска 45.8, Нигерија 36.6, Мексико 35.6, УАР 31.3, Пољска 30.3, Шпанија 30.3, Турска 28.2, Тајланд 26.3, Филипини 26.1, Јужна Кореја 23.2, Етиопија 22.3, Аргентина 21.4, Иран 21.1 и Бурма 20.8 милиона.

Наша држава спада по броју становника и величини у средње земље. Од ње је по територији СССР већи око 87 пута, Канада 39 пута — колико и САД и Кина. У поређењу са Кином Југославија има 38,5 пута мање становника, а од Индије готово 24 пута мање.

ЈУГОСЛАВИЈА ИМА ВИШЕ СТАНОВНИКА ОД ОКЕАНИЈЕ

Океанију сачињавају Аустралија, Нови Зеланд, Нова Гвинеја и острва у Тихом океану. На простору који је око 35 пута већи од Југославије живи 17 милиона становника. То је и разумљиво. У унутрашњости Аустралије нема воде, па је у њој мало и људи. На том малом континенту живи просечно 1 становник на површини од 1 km². Нова Гвинеја међутим обилује падавинама, али, и она је слабо насељена због нездравог поднебља. На том пространом острву, које је 1,5 пут веће од Југославије, живи 2.6 милиона људи, а на Новом Зеланду, који је незнатно већи од Југославије, само 2,3 милиона. Према томе, Аустралија и већа острва око ње немају још ни четрнаести део становништва, које би могли да прехране.

(Крај)

НЕДОСТОЈАН СВОГ ПОЗИВА

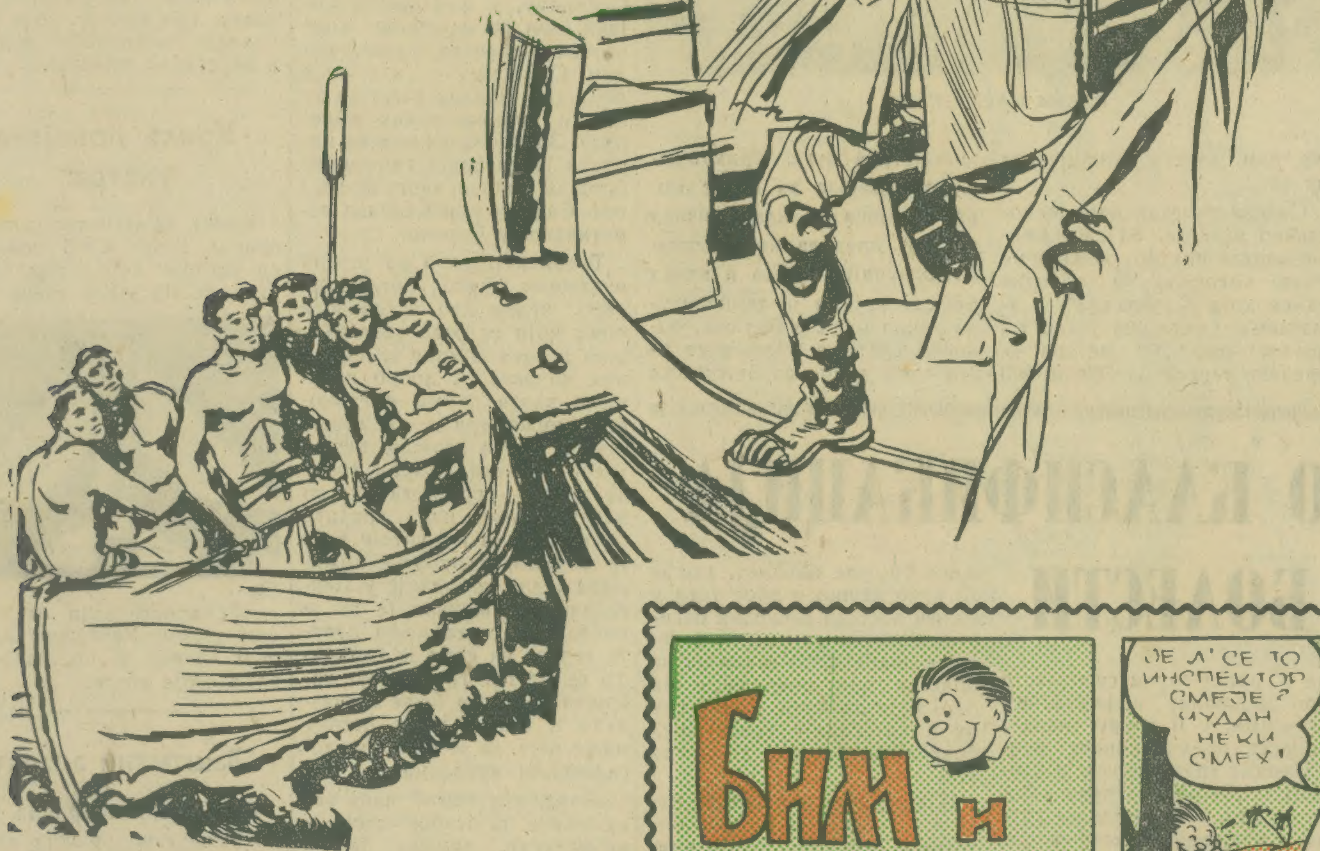

У другој половини прошлог века, на крају ере једрењака, мали „Џеси Сајдон" напустио је Окланд на Новом Зеланду и са товаром дрвета запловио према Сиднеју у Аустралији. Међу малобројном посадом налазио се и млади Амарило коме је ово била прва пловидба у својству млађег бродског официра. Поред њега на једрењаку су били капетан, вођа палубе, први официр, кувар, седам морнара, два путника и један мали.

Ма на ком другом броду пут би био пријатан, пошто је ветар равномерно дувао тако да за читаве две недеље колико су пловили, није било потребно мењати једра. Неки бољи брод би по оваквом времену вероватно поставио рекорд у брзој пловидби али је то било ван моћи старе „Џеси".

А онда, на самом крају путовања, брод је ушао у олују. Шкрипање старих дасака и стењање катарки ни за тренутак није престајало. Посада је била незадовољна и заплашена па чак и сам капетан који је по свему судећи био безобзиран и свиреп човек. Кувар кога је капетан изгледа нарочито мрзео као да се светио на тај начин што је кувао, ваљда, најодвратнија јела која се могу замислити.

„Џеси Сајдон" се налазила још на око два дана пловидбе до југозападне обале Аустралије а око четири до Сиднеја, када се олуја претворила у прави ураган. Стари брод се пропео и мада је услед великог товара лежао доста дубоко у води просто полетео напетих једара. Људи су почели да на смену пумпају воду која је продирала кроз трошно корито. Официри су проверили стање брода и нашли да неког нарочитог разлога за узнемирење не треба да буде. Посада се чак радовала што ће помогнута јаким ветром пре стићи до Сиднеја и свега што их је тамо у погледу разоноде чекало.

Тако је „Џеси Сајдон" упловила у своју најдраматичнију ноћ. Док су се у првим јутарњим часовима таласи претицали и кључали свуда око ње осетио се страховити удар огромног дебла неког дрвета које је ишчупано из корена и ношено морским струјама стигло далеко у отворено море. Убрзањем које су му давали олујни таласи, као неки огромни торпедо, оно је ударило у брод.

Амарило је од удара био избачен из свог кревета. Облачећи се брзо он је позивао остале чланове посаде да одмах изађу на палубу.

Док се још нико није повратио ни од првог удара брод је затресло опет неколико јаких прасака. Од потреса и ветра који је свом силином ударио у брод скрхали су се јарболи и са треском сручили на палубу кршећи све под собом.

Вода која је негде доле продирала, допрла је до чланака и брод се нагао на једну страну. Већ на први поглед Амарилу је било јасно да не може учинити ништа да брод спасе јер је увелико тонуо. Потрчао је ка капетановој кабини да би му се нашао при руци.

Када се мала група преплашених људи окупила на задњем делу брода, установило се да је само један од три чамца које је брод носио, остао читав. У њега су ипак сви могли стати.

Капетан се вратио у своју кабину док су се вршиле последње припреме за спуштање чамца.

Чим се велики чамац нашао на води, људи су почели да ускачу у њега и да се смештају, али је и поред свег узбуђења и мрклог мрака, за овакве прилике било неуобичајено много реда. Онда се из мрака појавио капетан. Сви су били полуголи, онако како су скочили из постеља, а капетан је био обучен и непромочиву кабаницу, високе чизме и на глави је имао своју капетанску капу.

— Ко је издао наредбу да се потрпате у чамац — раздерао се бесно. — Све ћу вас одрати. Излазите напоље! Останите на броду док вам не наредим да га напустите.

Ниједан морнар не послуша наређења. Капетан извади из капута огроман револвер и упери га у најближег морнара:

— Напоље... Ја сам још господар на овом броду! Сваку непослушност казнићу смрћу!

Лагано, уз протесте, један по један, морнари се пребацише поново на брод... сви, осим малог који је седео у једном углу чамца очију пуних суза држећи се за смрскано раме, повређено од једне катарке кад је падала.

— Напоље — раздера се и на њега капетан са напереним револвером.

Јаучући дечак пређе на брод. Онда је капетан наредио да се у чамац донесе још једно резервно једро, гомила хране и велико буре воде.

На палуби је настао злокобни тајац који као да је својим муком надјачавао олују.

— Прво нека у чамац уђу путници, затим први официр и шеф палубе... Ви, Амарило, и још један снажнији морнар који ће да весла — зачуо се капетанов глас промуклији него обично.

Амарило је пришао сасвим близу огради и одговорио:

— У чамцу има места и за дечака. Узмете њега уместо мене.

— Не, од њега неће бити користи пошто му је сломљена рука. Чули сте шта сам наредио... улазите у чамац!

Амарило није прешао у чамац. Капетан је онда наредио једној огромној људескари да пређе јер му је био потребан неко ко ће да весла до копна.

Када се чамац мало одмакао, разбеснели морнари су почели да бацају на њега све што су нашли на палуби а њихов командант им је уместо поздрава послао два-три револверска хица која срећом никог нису погодила.

Док су се очајни и остављени морнари договарали како да направе неки сплав или нешто што би их одржало на површини када брод потоне, стара „Џеси Сајдон" је одједном јако задрхтала и почела да се исправља. Једно од једара које је пало у воду, повучено јаком струјом ушло је у отвор кроз који је продирала вода и на тај начин га донекле затворило.

Вода је сад равномерно испуњавала доњи део брода и успоставила равнотежу. Иако готово до саме палубе потопљен, брод се ипак налазио у хоризонталном положају. Товар дрвета се подигао и створио неку врсту пловка који је одржавао остатке брода на површини.

Ускоро је и олуја почела да се стишава. Амарило је преузео команду. После вишечасовних напора бродоломци су успели да подигну јарбол и једро, и брод је запловио лагано ка Сиднеју.

Десет пуних дана вукао се овај готово потопљени једрењак ка свом циљу. Оно што су људи на њему преживљавали, очекујући да брод под њима сваког тренутка оде на дно океана, немогућно је испричати као ни запрепашћење посаде обалског патролног брода кад је пришао овој чудној пловној јединици која је једва вирила изнад таласа.

Епилог се одиграо пред поморским судом који је јавно осудио капетана Стајлса због напуштања посаде и лажне пријаве — да је до последњег тренутка остао на броду и да су сви осим оних који су заједно с њим стигли до обале, страдали у другом чамцу.

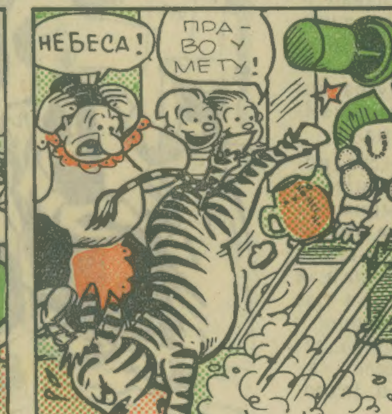

Да ли знате?

КРАЈ...

Познато је да су Енглези први на ранг-листи у погледу најлепше обрађених и уређених вртова и зелених појасева уопште, и то не само у већим градовима него и у оним мањим па чак и у селима широм Британије.

Међутим сви ти паркови и зелени појасеви као и плодне њиве, вртови и воћњаци, и тамо су као и свуда у свету, трпели огромне штете од стоке. Али сада је том штеточинству дошао крај.

Већ у почетку маја испробан је у многим градовима и селима један нови препарат, назван „К-9" који делује на ове штеточине својим нарочитим мирисом, потпуно нешкодљивим за људе и животиње, као и за биљни свет.

Тај препарат развија мирис који одбија све домаће животиње са места где је посут, чак и са читавих подручја обрађене земље. „К-9" је нарочито ефикасан за псе, мачке и пацове, које не уништава али их просто гони далеко из зона у којима су непожељни.

Први опити су већ извршени по многим парковима, вртовима и ливадама и дали су изванредне резултате. Посматрачи кажу да је то експериментисање представљало праву себоу четвороножаца који су безглаво бежали из „загађене" зоне. При овим опитима је потврђено да препарат не шкоди животињама него га оне само не подносе, док човеку уопште не смета.

ВИСОКИ НАПОН ОД 720.000 ВОЛТИ

У Сједињеним Државама је у експерименталне сврхе саграђен високонапонски далековод од 720.000 волти и пуштен у погон.

Помоћу њега ће се лакше испитивати транспортовање електричне енергије на велика одстојања и могућност да се притом смање губици.

У напорима да се олакша преношење електричне енергије и уз то смање губици, слични експерименти се изводе и у другим земљама. Пре неколико година у Совјетском Савезу је подигнут далековод с напоном од 500 киловата а недавно је у близини Лењинграда пуштен у рад други далековод од 600 киловата.

МОЖЕМО ЛИ ЖИВЕТИ БЕЗ МИКРОБА

Познато је да сви микроби не изазивају болест. Напротив, неки од њих играју корисну улогу при варењу и зато се постављало питање, да ли то значи да човек и више животињске врсте не би могли да опстану без таквих микроорганизама? Да се то сазна, било је потребно извршити опите на животињама које су лишене клица. Експеримент није био лак, јер смо ми по правилу инфицирани од првог дана рођења. Једино још нерођено дете нема у себи никакве микробе. Међутим, шведски, јапански, француски и амерички научници успели су да одгаје животиње без микроба, па су то чак спровели кроз више генерација заморчића. На путу, који је стајао пред научницима, налазиле су се велике тешкоће јер је било готово немогућно очувати асептичност животиња које су морале да се хране потпуно стерилном храном.

Супротно многим предвиђањима, живот без микроба је, дакле, могућ, само што се том приликом одигравају у организму извесне промене. На пример, утврђено је да се у таквим животињама „ненормално" развија један део органа за варење.

БЕЗ МРЕЖА

Рибарски чамци убудуће, по мишљењу Лауренса Макхјуа из Сен Луиса у САД, неће морати да носе мреже за лов. Он је конструисао подморницу са електронским уређајима који примамљују рибу и оне се саме „лове", чак и по невремену.

На овај начин омогућиће се бржи и сигурнији улов рибе. То је неопходно, јер ће се у блиској будућности удвостручити потрошња рибе у САД, и рибљој индустрији пружити материјал за прераду.

ОБРАЗОВАЊЕ У ДРУГОМ ПЛАНУ

„Факта и бројеви", публикација Унеска, недавно је објавила податке о издацима појединих држава на просвету и образовање. Цифре показују да се у капиталистичким земљама троши веома мало на образовање и школовање. Тако на пример у САД су издаци за образовање по глави становника износили у 1959. години. 92 долара, у Канади 58, у Норвешкој 41 долар, Белгији и Великој Британији по 39 долара, Француској 35, Данској 33, Западној Немачкој 28, Холандији 27, у Италији једва 13 долара. У Грчкој је утрошено само 5 долара, а у Португалији свега 4 долара по становнику. Највише средстава за образовање по једном становнику даје се у Совјетском Савезу у 1959. години 113 долара.

БИЉКЕ ЖИВЕ НА МИНУС 235 СТЕПЕНИ

У Институту за физиологију биља, у Москви, извршен је опит са постепеним снижавањем температуре до 60 степени испод нуле. После тога гране црне рибизле стављене су у течни азот, чија је температура износила минус 195 степени, а потом у течни водоник на — 253 степена. Пошто су постепено раскрављене, гране стављене у земљу пустиле су корење и дале уобичајен плод. Слични експерименти извршени су само са азотом. Значи, биљке могу да живе под много тежим климатским условима но што се мислило до пре кратког времена.

КАДА ПРОРАДИ

У Савезној Немачкој Републици на јужној обали Жадског залива у Петерсхерну недавно је завршена хидраулична станица. Када у току идуће јесени проради капацитет ће јој износити 48.000 литара воде у секунди.

НЕ ТРЕБА МУ ВИШЕ ПРОСТОРА НЕГО ХЕЛИКОПТЕРУ

Америчка морнарица и ваздухопловство ће ускоро бити снабдевени лаким борбеним авионима бржим од звука, којима за узлетање и слетање не треба већи простор него хеликоптеру.

Овакав једносед има осам турбомлазних мотора: по два на сваком кратком крилу која се окрећу, два хоризонтално постављена на репу и два вертикална на трупу иза пилотске кабине који се прекривају кад нису у употреби. За 60 секунди апарат достиже висину од 18.000 метара и лети више него двоструко брже од звука.

Само за њих...

У Западном Берлину саобраћају једна необична кола која својим изгледом, натписима и сликама на њима, привлаче пажњу пролазника, а када негде стану, окупе читаву масу света.

То је нека врста специјалног камионета конструисаног по наруџбини берлинског Друштва за заштиту животиња — за потребе четвороножних љубимаца.

Друштво љубитеља животиња данас је финансијски већ толико јако да је могло да наручи кола са инсталираном операционом салом за мачке и псе. У колима раде два хирурга, помоћно особље и радиотехничари који помоћу слушалица примају из центра Друштва за заштиту животиња позиве и адресе куда кола да се упуте после једне обављене операције или интервенције.

Необична операциона „ординација" крстари углавном улицама Западног Берлина и на позив грађана са улица или преко радија, указује помоћ мачорима или псима који су настрадали ко зна где и како. Хирурзи ове покретне хируршке ординације примају и мајмуне којих има све више у Западном Берлину јер и они сада постају љубимци грађана као и канаринци.

Ординација на точковима има пуно посла јер је по цео боговетни дан позивају забринути господари својих мезимаца. Услуге се обављају потпуно бесплатно али свака обављена интервенција „морално обавезује" грађанина или грађанку чији је четвоpонажац спасен — да приступи чланству друштва.

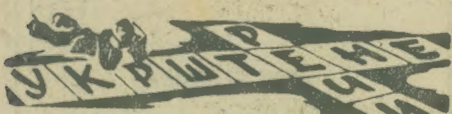

Водоравно: 1) лична заменица; 3) лева притока Волге; 5) породица малих птица певачица; 7) врста шпанског широког шешира; 9) црна креда; 10) енглески романсијер („Манастир и огњиште"); 11) негација; 12) првак; 14) предлог; 15) уски дубоки зарез у пределу карста; 18) притока Неретве; 19) птица из реда певачица; 21) иницијали нашег савременог књижевника („Жубор живота"); 22) мера за површину; 23) хемијски знак за платину; 25) Ужичанин; 27) гљивично обољење слузокоже усне дупље; 28) северноамерички хуморист („Доживљаји Тома Сојера"); 31) славни енглески природњак; 32) сукоб; 33) хемијски знак за аргон.

Усправно: 1) метричка двосложна стопа; 2) река у Азији; 3) задњи део брода; 4) мушко име; 5) планина у југоисточној Восни; 6) грчка песникиња из IV века пре н.е.; 7) мушки потомак; 8) похвална песма; 12) врста дугорепог папагаја; 13) врста дрвеног седла; 16) течност у телу; 17) плочица којом се игра хокеј на леду; 19) место на прузи Ријека — Загреб; 20) део хартије од вредности; 21) пеликан; 24) бодља; 26) град у Француској; 27) река у СССР; 29) изношена тканина, рита; 30) звер из породице куна.

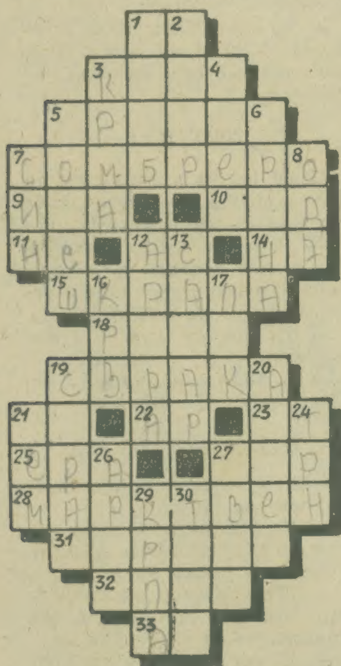

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Кенеј, 2) Сенегал; 8) бик; 9) Роа; 11) Амстердам; 14) Р(оберт) К(ох); 15) уље; 16) ри; 17) аула; 18) га; 20) фа; 21) ул; 22) за; 23) Срем; 25) од, 26) ата; 27) ра; 29) Сервантес; 32) але; 33) Уна; 34) Амелија; 37) иноза.

Усправно: 1) кекс; 2) ен; 3) недеља; 4) ег; 5) јард; 6) Симка; 7) Лоара; 8) Бар; 10) Ами; 12) Тула; 13) ре; 18) Уфа; 19) гле; 21) уран; 22) здела; 23) стабло; 24) мрена; 25) оса; 26) ав; 28) Аса; 30) реми; 31) туја; 35) ен; 36) из.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

НАДУВЕНКО

Мики не може да се одмори на миру... јер неко непрекидно звижди.

Ко је то?

Да бисте видели, повежите правом линијом све тачке означене бројевима, по реду, онда А са Б, па са Ц, и на крају 7 са 2, 7 са 10, 31 са 4, 25 са А, Ц са 22.

ЈЕДНИМ ПОТЕЗОМ

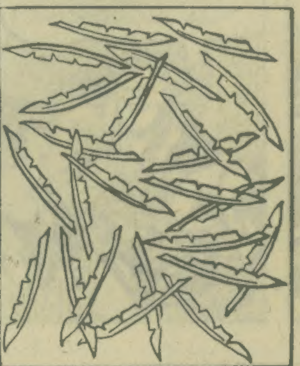

Уз три права потеза оловке пресећи ћете сва ова гушчија пера. Покушајте.

НЕОБИЧНА ЖИВОТИЊА

На слици је једна необична животиња. Никад нешто слично сигурно нисте видели? Ако је боље разгледате видећете да је састављена од делова седам различитих животиња и вама добро познатих. Да ли можете открити који су то и какви делови?

1) Рогови пужа.
2) Глава овце.
3) Врат жирафе.
4) Оклоп корњаче.
5) Реп веверице.
6) Предње ноге камиле.
7) Задње ноге жабе.

УМЕТЕ ЛИ ДА ПОСМАТРАТЕ?

На први поглед ове две слике су исте. Међутим, оне се међусобно разликују у 12 детаља и то сасвим изразитих. Покушајте да их откријете бар за 5 минута.

1) Број чворова на канапу.
2) Лептир.
3) Мотив на сукњици девојчице.
4) Минђуше на њеном уху.
5) Број кегли.
6) Украс на лопти.
7) Лопатица и грабуља у руци дечака који седи.
8) Кравата великог дечака.
9) Кајиш тога дечака.
10) Чарапе истог дечака.
11) Гајина капа.
12) Пруге на Гајиној блузи.

... стари Астеци делили су годину на 18 месеци од по 20 дана. Осталих 5 дана нису улазили у календар и сматрани су за дане жалости. Тих дана они су разбијали и уништавали не само кипове својих домаћих богова већ и свој намештај.

... највећи човек на свету, претпоставља се, био је Роберт Ерл Хју, а живео је у северноамеричкој држави Илиноис. У 26. години тежио је 366 килограма, носио ципеле број 48, а за једну кошуљу је било потребно више од 5 метара тканине. Овај човек-феномен умро је пре неколико година.

... највећи сачувани мозаик из античког времена налази се у Помпеји. Дугачак је 6.20 метара и представља битку код Иса у којој је Александар Велики победио Персијанце.

... у Петрограду је основана 1738. године Царска балетска

школа а пред крај 19. века центар руског балетског живота постаје Маријински театар, такође у Петрограду, који је тада био најбоља балетска позорница у Европи.

... у својој збирци „Ле Оријентал" Виктор Иго је посветио једну песму Земуну и Београду.

... у Београду је 1823. прорадила прва хлебарница, 1837. се појавило пиво у

кафанама, а 1851. отворено је прво јавно купатило.

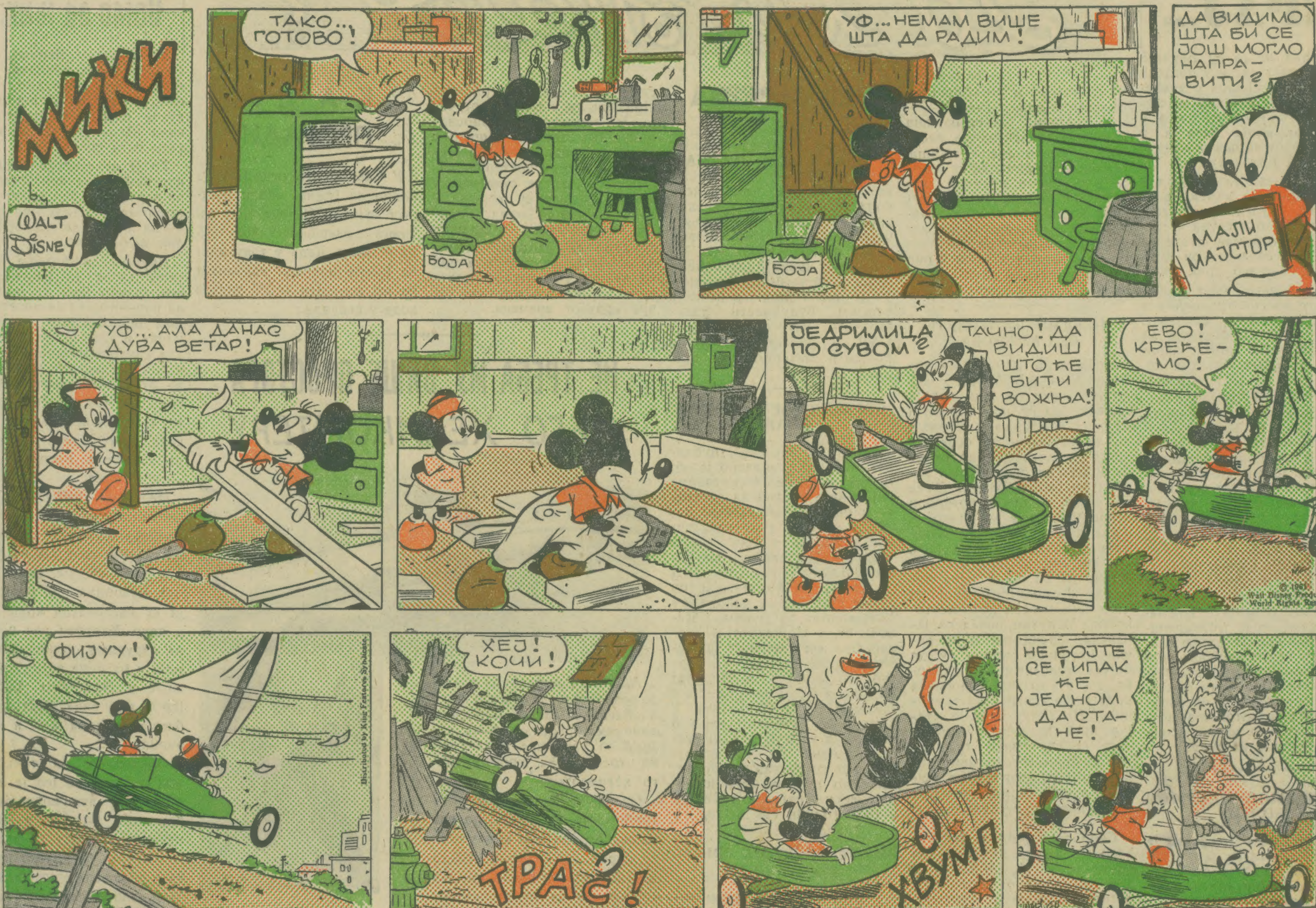

ТРИ СТАЈАЊА

Влаја, Гаја и Раја уштедели су толико да купе улазнице за једну важну утакмицу. Вађење карата било је поверено Гаји и он је важним гласом рекао на каси:

— Молим три стајања, али само да буду једно до другог.

ПРАЗНЕ ФЛАШЕ

За време једне екскурзије учитељ прича деци да празне флаше не треба бацати кроз прозор из воза, јер могу да повреде некога ко баш тада пролази покрај пруге.

Да би после видео колико је ко слушао ово предавање, учитељ је запитао Влају:

— Влајо, зашто не треба да избацујемо празне флаше кроз прозор?

— Зато што би то била права штета, — за сваку празну флашу може се добити код бакалина 30 динара.

ПУШИМ ЈА

Попај постао чувар музеја и када је дошла једна група да га разгледа он им је рекао:

— Нажалост, нећу моћи данас да вам покажем горње просторије музеја јер је тамо строго забрањено да се пуши.

— Па нико од нас не пуши! — узвикнули су посетиоци.

— Тачно, али пушим ја — одговори мирно Попај.

КОД ЗУБНОГ ЛЕКАРА

Шиљу заболео поново зуб, па отишао лекару.

—За вађење овог зуба морам да вам наплатим хиљаду динара — рекао му је лекар.

— Шта кажете, па прошли пут сте ми наплатили 500 динара! — буни се Шиља.

— Тачно, али сте се прошли пут толико драли да сте ми разјурили све клијенте из чекаонице.

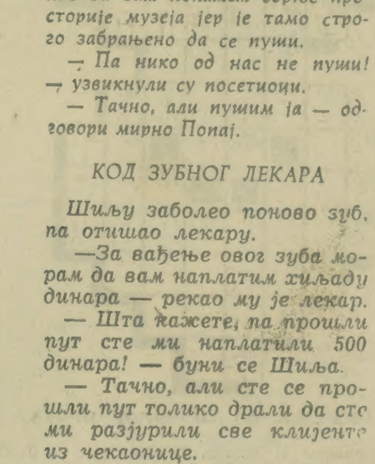

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић Београд Македонска 31. — Издаје и штампа „Политика" штампарско издавачко предузеће Београд Македонска 31 Текући рачун број 101 707/1-82. Поштански фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 900. полугодишња 450; за иностранство: годишња 1.200. полугод. 600 дин. Рукописи се не враћају.